



www.musavat.com

# MUSAVAT

Xəbər

**Toy karvanında  
avtoxuliqanlıq  
edən  
3 sürücü  
həbs  
edildi**

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 9 avqust 2018-ci il Cümə axşamı № 169 (7058) Qiyməti 60 qəpik

## Gündəm

**Prezidentdən Bakıda  
avtobus parkının yenilənməsinə  
dair mühüm sərəncam**



Dövlət başçısı 300  
ədəd sərnişin  
avtobusunun alınması  
üçün Bakı Nəqliyyat  
Agentliyinə 47 milyon  
924 min manat ayırdı

yazısı səh.2-də

**Bank sistemində durum  
stabilləşir, amma...**

yazısı səh.11-də

**ABŞ-ın sanksiyaları Ərdoğan  
iqtidarını necə gücləndirir - şərh**

yazısı səh.9-da

**Bəşəriyyətin ömrünü  
uzadan alternativ enerji**

yazısı səh.11-də

**"Hərbi cinayətkarlar beynəlxalq  
tribunalda ədalətli cəza alacaqlar"  
- deputat Asim Mollazadə**

yazısı səh.8-də

**İran ətrafındakı "halqa" daralır**

yazısı səh.9-da

**İnsanları öldürən səbəblər**

yazısı səh.12-də

**Yayda zəhərlənməmək  
üçün qida məhsullarını  
necə saxlamalı...**

yazısı səh.12-də

**Bu il Qurban bayramında  
Bakı qana boyanmayacaq**

yazısı səh.6-da

**Müğənni Fədayə Laçının  
məhkəməsində ilginç ifadələr**

yazısı səh.4-də

**Sərhəd kəndlərində mina təhlükəsi**

yazısı səh.12-də

**Bakı restoranlarının tüstü problemi -  
işə BŞİH də qarışdı**

yazısı səh.6-da

## ABŞ SANKSİYALARI

## ERMƏNİSTANI QORXUYA SALDI

Azərbaycanın iki nəhəng qonşusuna qarşı verilən sərt qərarlar işğalçı ölkəni çətin durumla üz-üzə qoyur; **politoloq**: "İran və Rusiyaya qarşı sanksiyalar Ermənistanın durumunu daha da pisləşdirəcək"; Qarabağın işğaldan azad olunması üçün yeni tarixi fürsət...



musavat.com  
Toğrul İsmayil

yazısı səh.7-də

## Ərəb turistlərini Azərbaycanda öldürən səbəblər

Turist ölümləri ilə bağlı ilginç faktlar, beynəlxalq təcrübə və amillər...

yazısı səh.13-də



**"Gömrük  
prosedurları  
sadələşdirilir"  
- DGK sədri  
Səfər Mehdiyev**

yazısı səh.5-də



**Hacı Qalib:  
"Onlara demişəm  
ki, Rəsul Quliyev  
qayıdar gələr,  
danışarıq"**

yazısı səh.4-də



**"Balyoz"  
davasında  
günahsız həbs  
edilən general  
Azərbaycana hərbi  
attəşə təyin edildi**

yazısı səh.2-də

9 avqust 2018





## Prezidentdən Bakıda avtobus parkının yenilənməsinə dair mühüm sərəncam

Dövlət başçısı 300 ədəd sərnişin avtobusunun alınması üçün Bakı Nəqliyyat Agentliyinə 47 milyon 924 min manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev Bakı şəhərinin ictimai nəqliyyatında göstərilən xidmətlərin həm təhlükəsizlik, həm də keyfiyyət nöqtəyindən qabaqcıl dünya standartlarına çatdırılması məqsədilə, sərnişinlərin avtobus nəqliyyatından təhlükəsiz və rahat istifadəsinin təşkili üçün avtobus parkının yenilənməsinə dair sərəncam imzalayıb.

Sərəncamda deyilir:

- Bakı şəhərinin ictimai nəqliyyatında göstərilən xidmətlərin həm təhlükəsizlik, həm də keyfiyyət nöqtəyindən qabaqcıl dünya standartlarına çatdırılması məqsədilə, sərnişinlərin avtobus nəqliyyatından təhlükəsiz və rahat istifadəsinin təşkili üçün avtobus parkının yenilənməsi daim diqqət mərkəzindədir.

Son 3 ildə orta və iri tutumlu 300-dən artıq müasir sərnişin daşıyan avtobus alınaraq, Bakı şəhərinin marşrut şəbəkəsində istismara buraxılmışdır.

Qeyd olunan istiqamətdə işlərin davam etdirilməsinin vacibliyini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. 300 ədəd sərnişin avtobusunun alınması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 22 yanvar tarixli 3593 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) üçün nəzərdə tutulan vəsaitin bölgüsü"nün 1.84-cü bəndində göstərilmiş məbləğin 47 924 000 (qırx yeddi milyon doqquz yüz iyirmi dörd min) manatı ilkin olaraq Bakı Nəqliyyat Agentliyinə ayrılınsın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.



## Naxçıvana Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xətti ilə ilk dəfə yük daşınıb

Naxçıvan Muxtar Respublikasına Bakı-Tiflis-Qars dəmir (BTQ) yolu xətti ilə yüklərin daşınmasına başlanılıb. "Report"un məlumatına görə, avqustun 8-də BTQ ilə daşınan yüklər Türkiyənin Qars şəhərində boşaldılaraq yük maşınları vasitəsilə Sədərək sərhəd-keçid məntəqəsindən keçməklə Naxçıvana aparılıb.

Yük isə Naxçıvanın dəmir yolları təsərrüfatının yenilənməsində istifadə ediləcək ağac şpallardır.

Xatırladaq ki, Avropa ilə Asiyayı birləşdirən və dünyanın 100 böyük layihəsi siyahısına daxil olan Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinin inşası və ötən ildən işə salınması xüsusi strateji əhəmiyyət daşıyır. Çünki Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinin işə düşməsi Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin gücləndirilməsində, iqtisadi qüdrətinin artırılmasında yeni mühüm strateji amildir. Ötən ilin oktyabrında dövlət başçılarının iştirakı ilə gerçəkləşən açılış mərasimində də qeyd olunduğu kimi, digər mühüm bir məsələ isə bu layihənin Naxçıvan Muxtar Respublikasına qədər uzanmasıdır. Gələcəkdə Qarsdan Naxçıvana ayrıca dəmir yolu xəttinin çəkilməsi də nəzərdə tutulur ki, bu da muxtar respublikanın nəqliyyat müstəqilliyinin təmin edilməsinə səbəb olacaq.

# Müdafiə Nazirliyi açıqlama yaydı

"Azərbaycan ordusunun döyüş mövqelərində partlayış baş verməsi ilə bağlı Ermənistan KİV-də yayılmış xəbər təxribatdır"

Azərbaycan ordusunun bölmələrinin döyüş mövqelərində heç bir partlayış baş verməyib.

Bu barədə «Trend»in sorğusuna cavab olaraq Müdafiə Nazirliyindən bildiriblər.

Məlumatda qeyd olunur ki, erməni tərəfinin yaydığı məlumat həqiqətə uyğun deyil, yalandır və düşmənin növbəti təxribatıdır: "Azərbaycan ordusunun bölmələrinin döyüş mövqelərində heç bir partlayış hadisəsi baş verməyib».



## Bakıda avtomobillərin qiyməti ucuzlaşır

Hazırda avtomobil bazarında qiymətlərdə ənənə müşahidə olunur. Bu barədə Trend-ə ömlək məsələləri üzrə ekspert Vaqif Hüseynov deyib.

V.Hüseynov bildirib ki, bir müddət bazar da qiymətlər süni şəkildə qalxmışdı və bu, bazar iştirakçıları qane etmirdi: "Çünki yay aylarında bazar da qiymətlər ənənəvi olaraq aşağı düşür, lakin iyul ayı ərzində süni şişirdilmiş qiymət qalırdı. Ancaq son 1 həftədə qiymətlərdə ənənə müşahidə olunur. Artıq iyul ayının sonu - avqust ayının əvvəli qiymətlər düşməyə başladı".

Ekspertin sözlərinə görə, qiyməti 15 min manata qədər olan avtomobillərin qiyməti 12-20 faiz, dəyəri 15 min manatdan yuxarı olanlarda isə qiymət 10 faizə qədər azalıb.

V.Hüseynov bildirib ki, hazırda bazar da durğunluq var, bu da onunla əlaqədardır ki, yay aylarında insanlar məzuniyyətə çıxır, bazar da tələb azalır.

## Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq! Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01



## Azərbaycanın peyki Fransa Qvianasında kosmodroma çatdırılıb

Azərbaycanın "Azerspace-2/Intelsat 38" geostasionar peyki Fransa Qvianasında Kuru kosmodromuna çatdırılıb. «Trend»in məlumatına görə, bu barədə "Arianespace" şirkətinin rəhbəri Stefan İsrail öz twitter səhifəsində yazıb.

"Azerspace-2/Intelsat 38" peyki sentyabr ayının 5-də "Ariane 5 ECA" raket-daşıyıcısı ilə buraxılacaq.

Həmin raket-daşıyıcı Azərbaycanın peyki ilə yanaşı "Horizons 3e" peykini də aparacaq.

"Azerspace-2/Intelsat 38" 45 dərəcə şərqi uzunluğunda geostasionar orbitə çıxarılacaq. Onun xidmət zonasına Avropa, Mərkəzi və Cənubi Asiya, Yaxın Şərqi və Afrika ölkələri daxil olacaq.

## AQTA-dan əhaliyə xəbərdarlıq - xaricdən gətirilən ətlərdə yoluxucu xəstəlik təhlükəsi

Azərbaycan Respublikası ərazisinin başqa ölkələrdən keçə biləcək yoluxucu heyvan xəstəliklərindən qorunması məqsədilə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi əhaliyə xəbərdarlıq edib.

Agentlikdən «Trend»ə verilən məlumata görə, xəbərdarlıqda deyilir:

"Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatı tərəfindən Gürcüstan Respublikasının Samtsxe-Cavaxetiya regionunda qaramalda nodulyar dermatit xəstəliyinin yayılması müəyyən edilmişdir.

Bununla əlaqədar olaraq bu ölkədən qaramalın idxalı ilə bağlı müraciət edən hüquqi və fiziki şəxslər tərəfindən Ümumdünya Heyvan Sağlamlığı Təşkilatının müvafiq tələbləri nəzərə alınmalıdır.

Eyni zamanda nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi tərəfindən Gürcüstan Respublikasının Samtsxe-Cavaxetiya regionundan gələn və ya həmin ərazidən tranzit keçən nəqliyyat vasitələrinin gömrük keçid məntəqələrində dezinfeksiya edilməsi ilə bağlı Dövlət Gömrük Komitəsinə aidiyyəti üzrə müraciət olunub".



Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi



## "Balyoz" davasında günahsız həbs edilən general Azərbaycana hərbi attaşə təyin edildi

Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Azərbaycana yeni hərbi attaşəsi təyin olunub.

"AzeriDefence"nin məlumatına görə, Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Azərbaycandakı yeni hərbi attaşəsi briqada generalı Əli Dəmirdir.

Əli Dəmir bu postda 2016-cı ilin noyabr ayından çalışdığı briqada generalı Zafer Ocakı əvəz edəcək.

Briqada generalı Əli Dəmir bundan əvvəl Diyarbəkirdə jandarma briqadasının komandiri vəzifəsində xidmət edib. O, iyulun ortalarında yeni vəzifəsi ilə əlaqədar Ankaraya çağırılıb.

FETÖ terror təşkilatının ordu generallarına qarşı qurduğu "Balyoz" əməliyyatı nəticəsində 2010-cu ildə qondarma ittihamlarla saxlanılaraq 16 il həbsə məhkum edilmiş general Əli Dəmir 2016-cı ildə bəraət alaraq xidmətə bərpa olunub.

## Vaşinqton-Ankara dialoqu başladı

ABŞ-la Türkiyə arasında yaranmış problemləri müzakirə etmək üçün Vaşinqtona yola düşən 9 nəfərlik Türkiyə nümayəndə heyəti dünən Ağ Evdə danışıqlara başlayıb.

Avropa.info xəbər verir ki, Türkiyə nümayəndə heyəti Əliyevə, maliyyə-xəzine və xarici işlər nazirliklərinin rəsmilərindən formalaşdırılıb.

Nümayəndə heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Sedat Önal rəhbərlik edir.

Türkiyə nümayəndə heyəti artıq ABŞ-da nazir müavini Con Sullivanla görüşüb.

Türkiyə nümayəndə heyəti Vaşinqtona yola düşən ərzində ABŞ-ın Ankaradakı səfirliyinin önəmli bir açıqlaması olub. Açıqlamada bildirilib ki, mövcud gərginliyə baxmayaraq, Türkiyə ABŞ-ın səmimi dostudur və bundan sonra da müttəfiq olmaqda maraqlıdır.

Açıqlamada həmçinin ABŞ-la Türkiyə arasında ciddi iqtisadi əlaqələrin mövcudluğu qeyd edilmişdir.

## Son 6 ayda yol qəzalarında 311 nəfər həlak olub

Bu ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanın avtomobil yollarında 806 və ya 2017-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 5 faiz az yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib.

«Trend»in məlumatına görə, bu hadisələr nəticəsində zərərçəkən şəxslərin sayı 6,4 faiz azalaraq 1074 nəfər olub. Onlardan 311-i həlak olub, 763-ü isə yaralanıb.

Hadisələrin 39,5 faizi gündüz, 38,7 faizi gecə, 21,8 faizi isə toran vaxtı baş verib, 30,1 faizi həftənin şənbə və bazar günlərinə təsadüf edib.

Yol-nəqliyyat hadisələrinin 91,2 faizi yaşayış məntəqələrində baş verib, bu hadisələr nəticəsində həlak olanların sayı ötən ilin müvafiq dövrünə nisbətən 12,1 faiz artaraq 250 nəfər, yaralananların sayı isə 6,5 faiz azalaraq 728 nəfər olub.



**B**akıda 36 yaşlı usta işlədiyi evdə 6 yaşlı qızı zorlamaqda gühanlandırılıb. Bu barədə "Sputnik Azərbaycan" məlumat yayıb. Məlumatda qeyd olunub ki, Suraxanı Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən əməliyyat nəticəsində 1982-ci il təvəllüdü Elburus Mamedov saxlanılıb.

olub. Avropa strukturları bunu ölkə qarşısında tələb kimi qoymuşdular. İsveçrə də ölüm hökmünü ləğv edib. Ona görə ki, onlarda ağır cinayətlər faktiki olaraq baş vermir - statistikaya baxsaq, sayı ildə bir əlin barmaqlarından da azdır. Azərbaycanda isə ildə 200-dən çox qəsdən adamöldürmə baş verir. Özü də ildən-ildə bu cinayətin qurbanlarının sayı artır. Ancaq

Ona görə də ölüm hökmünün bərpası istisna deyil. Hər şeyi statistika müəyyən edəcək - əgər cinayətlərin xarakteri mənfəyə daha çox meyillənə, ölüm hökmü bərpa ediləcək".

"Yeni Müsavat"a danışan "Təmiz Dünya" Qadınlara Yardım İctimai Birliyinin sədri Mehriban Zeynalova bildirib ki, əslində bu cür şəxslərin öldürülməsi onlar üçün

və düşüncələr ki, belə cəza törətsələr öldürülməklər. Ancaq insan olaraq kimisə öldürməyi doğru saymıram. Düşünürəm ki, bu hal üçün ömürlük cəzanın verilməsi ən optimal variantdır. Cəzasını o, çox ağır formada çəkməlidir və ömrünün sonuna qədər həbsdən çıxmamalıdır. Çünki belə adamlar təhlükə mənbəyidir. Əgər 6 yaşlı uşağa meyl salırsa, deməli, bu, normal

## Türkiyəni hara və niyə qovurlar?..



Hüseyinbala SƏLİMOV

**B**ir yəhudi şairinin maraqlı misraları var. Deyir ki, yalnız Yerlə Göy arasında qalan quşlar bir vətəndə yaşayıb digərində xiffətini çəkməyin nə olduğunu bilərlər.

Əksəriyyəti demirəm, hər halda, azərbaycanlıların da çoxunda ikili vətən hissi var: biri Azərbaycandırsa, digəri Türkiyədir...

Bu səbəbdən Türkiyə ətrafında baş verən proseslər yalnız bir region dövlətinin və yaxud müsəlman ölkəsinin çərçivəsindəki problemlər kimi maraqlı kəsb etmir, həm də ikinci vətəndə və Azərbaycan üçün müstəsna əhəmiyyətli dövlətdəki proseslər kimi də diqqəti cəlb edir.

Türkiyə ilə bağlı düşüncələri və yaxud da çözümləri məqamlar olduqca çoxdur. Amma bizim diqqətimizi cəlb edən daha çox ABŞ-la yaşanan soyuqluq və prezident R.T.Ərdoğanın həmvətənlərinə ünvanladığı müharibə - "Bizə qarşı iqtisadi müharibə elan ediblər, amma biz bundan da qalib çıxacağıq!" sözləri oldu.

Nə baş verir? Niyə ABŞ-la münasibətlərdə bu qədər soyuqluq yaranıb? Nədən prezident Ərdoğan "Bizə qarşı iqtisadi müharibə elan ediblər!" deyir?

Əslində detallar hamıya yetərincə bəllidi, amma hamının bunları çözmək və yaxud da onlara münasibət bildirmək imkanı yoxdur və bu missiya da istər-istəməz siyasi təhlilçilərin boynuna düşür.

İlk olaraq anlaşılan budur ki, ölkələr arasında soyuqluğa rəvac verən Fətulla Gülənin Türkiyəyə təhvil verilməməsi, eləcə də Türkiyənin amerikalı rahibi azad etməməsi, Ankara ilə Rusiya arasında getdikcə sıxlaşan münasibətlər və Türkiyənin bu ölkədən S-400 komplekslərini almaqda ısrarlı olmasıdır.

Əlbəttə, bu detalların hamısı diqqətləyicidir. Amma bizə elə gəlir ki, problemin kökü daha dərinlidir. Üstəlik, o tək prezident Trampa bağlı da məsələ deyil, çünki keçmiş prezident B.Obamanın da R.T. Ərdoğanla bağlı dediği "O, yaxşı müsəlman idi" sözləri hələ də yadımızdadır.

Sözsüz, bunun bir səbəbi budur ki, Ərdoğan qədər ABŞ-ın Türkiyənin işlərinə müdaxilə etmək üçün daha çox imkanları var idi - Ankara əvvəllər Vaşinqtonu daha çox əşidirdi. İndi isə hansı məsələni götürsən, arada ciddi fikir ayrılıqları var: özü də tək Yaxın Şərqdəki proseslərlə və ya Rusiya, İranda mövcud olan münasibətlərlə bağlı deyil bu, hiss olunur ki, Vaşinqtonun Ankaranı zəiflətmək istəyi var.

Amma əvvəlcə bir məqamı qeyd edək: dünyanın öz reallıqları var və böyük siyasət adamları bunları nəzərə almağa, siyasətlərinə daha axımlı forma verməyə məhkumdurlar.

O ki qaldı bir az əvvəlcə dediyimiz məsələyə, bunun kökü ABŞ-ın Yaxın Şərqi siyasəti və geosiyasi arxitekturasını tamamilə dəyişmək, Türkiyəyə indiyə qədərki rolundan fərqli rol ayırmaq istəyinə gedib çıxır.

Özü də məsələ tək regionda kürd dövləti yaratmaq planları ilə də bağlı deyil, hərçənd ki, bu məsələ də keçmiş müttəfiqlər arasında xeyli itxıf yaradan detaldır.

Di gəl, bizə elə gəlir ki, həttə kürd dövləti belə ABŞ-ın Yaxın Şərqlə bağlı ssenarilərinin ən əsas və vacib komponenti deyil. Əsas odur ki, ABŞ Yaxın Şərq regionunda İsraili əsas dövlətə çevirməyə çalışır və bu siyasət D.Trampın hakimiyyətə gəlişilə daha qabarıq və leqal forma alır. D.Tramp səfəriyyəni Yerusalemə köçürülməsinə bağlı qarar verəndə aydın oldu ki, Vaşinqton öz siyasətini artıq pərdələmək istəmir, hərçənd, buna qədər də artıq İsrailə ABŞ-ın "əllinci ştatı" deyirdilər.

Düşünəndə görürsən ki, ABŞ-ın Yaxın Şərqdəki çabalarının mayasında bu plan dayanır və çoxdandır maneələr bir-bir aradan götürülür. İraq, Suriya və Liviya ABŞ üçün tək həmin ölkələrdəki rejimlər sardan problem deyildi, hərçənd ki, biz də etiraf edirik ki, sadalanan ölkələrin hər birində diktaturalar hökm sürürdü. Amma Səddamı və ya Qəzzafini devirməklə, Suriyanı aşkar cəhənnəmə çevirməklə bu ölkələrdə demokratiya bərqərar oldu mu?

Olmadı və əslində məqsəd heç də bu deyildi. Hədəf ABŞ-ın regiondakı planları qarşısındakı maneələri götürmək idi.

Baxın, iki-üç ay öncə, "Astana üçlüyü" Suriya problemini çözməyə yaxınlaşan zaman ABŞ növbəti oyununu oynadı, B.Əsəd qarşı kimyəvi silahdan istifadə etmək ittihamı irəli sürərək Suriyaya qarşı raket hücumuna başladı. "Astana üçlüyü" ölkələri də könülsüz olsa da "Buyur, problemi sən həll et!" dedilər. Amma nə oldu? Böyük hesabla heç nə - tək o baş verdi ki, Türkiyənin, Rusiyanın və İrannın səyləri də demək olar ki, donduruldu. Bir daha aydın oldu ki, Vaşinqtona Suriya probleminin həll olunmaması daha çox sərf edir.

İnanın, biz Suriya rejiminin və yaxud da ki, B.Əsədin təəsübünü çəkmirik - əlbəttə ki, bu, anti-demokratik rejimdir. Amma belə hal Dəməşq ətrafında oynanılan ssenarilərə bəraət qazandırır mı? Sözsüz ki, qazandırmır, ən azı ona görə ki, bütün bu siyasətin fonundan qeyri bir ssenarinin konturları sezilir. Bu ssenari isə bir daha deyirik ki, bölgənin siyasi arxitekturasını dəyişməkdən və İsraili bölgə içrə ən aparıcı dövlətə çevirmək istəyindən ibarətdir...

# Azyaşlılara təcavüz edənlərə ölüm hökmü bərpa edilsinmi...

Hüquqşünaslar və hüquq müdafiəçiləri məsələ ilə bağlı müxtəlif fikirdədir; "O maddə ilə gördükləri münasibəti nəzərə alsaq, ömürlük həbsdə qalmaları daha ağır cəzadır, ölümdən bətdir"

Həmin şəxs Cinayət Məcələsinin 150-ci maddəsi ilə saxlanılıb.

Belə ki, həmin şəxs 15-18 iyul tarixlərində C.S.-yə məxsus evdə usta işləyib. Bu müddətdə həmin şəxs 2012-ci il təvəllüdü qızla evdə tək qalıb. Fürsətdən istifadə edən Elburus Mamedov qızı zorlayıb. O, azyaşlı ilə qeyri-təbii yolla cinsi əlaqədə olub.

Azərbaycanda azyaşlı uşaqlara, qadınlara qarşı törədilmiş bu kimi iyrenc zərərli halları, qəddarlıqla bağlı ölüm hökmünün bərpa edilməsi zaman-zaman gündəmə gətirilib. Belə təkliflər ölkəmizdə ölüm hökmünün ləğv olunduğu son 20 ildə dəfələrlə səsləndirilib. Ən müxtəlif sahələrin tanınmış nümayəndələri bu məsələni gündəmə gətiriblər.

Hüquq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimov da "Yeni Müsavat"a müsahibəsində ölüm hökmündən danışmış, bu hökmün bərpasını istisna etməmişdi.

Sitat: "Azərbaycanda ölüm hökmünün ləğvi siyasi qərar



statistikada qurbanların sayından asılı olmayaraq hər fakt bir cinayət hadisəsi kimi qeydə alınır. Yeni statistikada qurbanlarının sayı 7, ya da 1 olan ağır cinayətlər arasında fərq yoxdur. Əgər qəsdən adamöldürmə cinayətlərinin sayı ümumi cinayətlərin sayında tək-tək rast gəlinseydi, o zaman ölüm hökmünün geri qaytarılması gündəmə gətirilməzdi. Təəssüf ki, cinayətlərin sayı çoxalır və cəmiyyət buna qarşı tədbir görməlidir.

**çox yüngül cəza olar:**

"Hesab edirəm ki, biz ölüm hökmünü ləğv etməklə çox demokratik qərar çıxarmışıq. Çünki insanı biz yaratmamışıq ki, biz də öldürək. Doğrudur, biz bu kimi hadisələrlə tez-tez üzləşirik. 6 yaşında uşağa təcavüz etmək vəhşiliyin son həddidir. Ancaq ölüm də bir can rahatlığıdır. Çünki bu cür adamların etdiyi əməlin müqabilində ölüm cəzası çox yüngüldür. Doğrudur, ictimaiyyətdə bu, narahatçılıqdır

adam deyil. Onun cəmiyyət arasında yaşamaq haqqı yoxdur. Ancaq öldürülməli deyil. Çünki öldürsələr, çox asan formada canını qurtaracaq".

**Hüquq müdafiəçisi Səadət Bənəniyarlı da "Yeni Müsavat"a açıqlamasında oxşar fikirlər səsləndirib:**

"Azərbaycanda ömürlük həbs cəzası var. Hesab edirəm ki, ömürlük həbs cəzası almaq daha ağırdır. Ölüm cəzasının qaytarılmasına gəlincə isə deyim ki, Avropa Şurasına qəbul edilən zaman bizdə ölüm hökmü ömürlük həbslə əvəz olundu. Yenidən ölüm hökmünün qaytarılmasında hesab edirəm ki, bu kimi cinayəti törədən şəxs həbsxanaya salınmalı və ona ən ağır cəza verilməlidir. Ən ağır cəza ona görə verilməlidir ki, bu adamlar nə əfv oluna bilsinlər, nə də amnistiyaya düşməsinlər. Çünki onlara həbsxanada da dustaqların özü tərəfindən pis münasibət göstərilir. O maddə ilə orada qalmaları daha ağır cəzadır, ölümdən də bətdir".

□ Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

## Ermənilər Göyçə gölünü fəlakət zonasına çevirdilər

Azərbaycanın tarixi ərazilərini erməni biznesmenlər viran edir

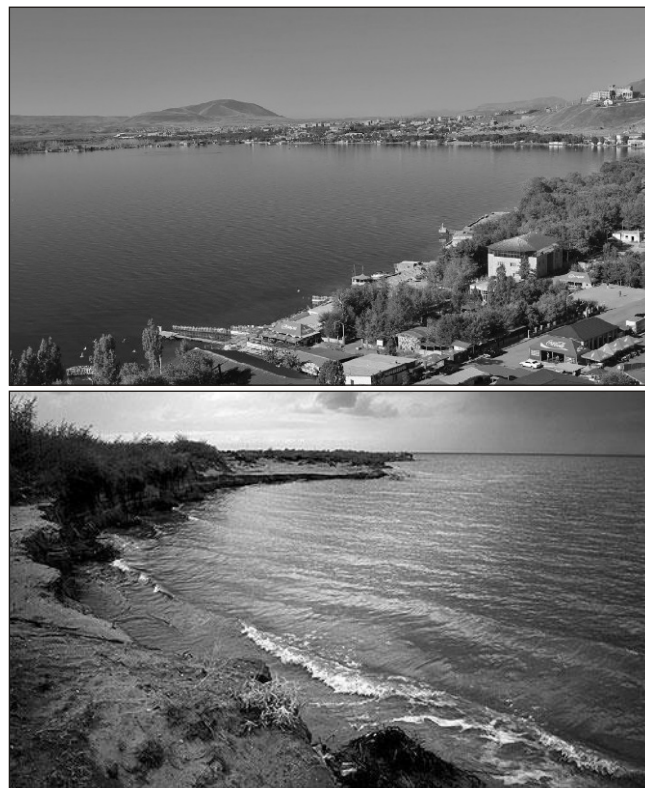
**G**öyçə gölü (ermənilər "Sevan" adlandırır) pis idarəçilik və oliqarxların biznes maraqlarının qurbanına çevrilir.

Musavat.com erməni mətbuatına istinadən xəbər verir ki, bununla bağlı Kimya-fizika institutunun baş elmi əməkdaşı Seyran Minasyan jurnalistlər üçün brifinqdə bəyan edib.

Ekspert son illərdə göldə su səviyyəsinin artmadığına diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, əgər 2002-2012-ci illərdə Göyçə gölündə su 3,5 metr artıbsa, 2012-ci ildən bu yana cəmi 25 sm qalxıb. Bunun nəticəsində Göyçədə aktiv bataqlaşma prosesi başlayıb və son 50 ildə müqayisədə zərərli mikroyosunlar sürətlə yayılmağa başlayıb.

Bundan başqa, Göyçə gölündə suyun şəffaflığı da olduqca azalıb. 2012-ci ildə şəffaflıq 17-18 metr təşkil edirdisə, 2017-də bu rəqəm 9-10 metr, bu il isə ümumiyyətlə 3 metr altına düşüb.

Minasyan bütün bunları gölün



ekoloji vəziyyətinin bərabər şəkildə qorunması, həmçinin burada biznes və oliqarxların mənfəətinin daha çox güdülmesi ilə izah edib. Heç kimə sirr deyil ki, əgər göldə suyun səviyyəsinin normal şəkildə qaxmasına imkan verilsəydi, sahil boyunca tikilən çoxlu sayda bağ evləri və istirahət mərkəzləri əslində suyun altında qalmalı idi.

Seyran Minasyan Ermənistan hakimiyyətinin 2012, 2014 və 2017-ci illərdə suvarmanı gölün suları hesabına həyata keçirməsinin də göl üçün faciəli nəticələrə yol açdığını söyləyib. Həmin vaxtlarda Ermənistan Milli Elmlər Akademiyasının Göyçə gölü üzrə ekspert komissiyası suvarma işlərinin gölə heç bir zərər verməyəcəyi barədə rəy də vermiş.

Minasyan onların rəyinin yalan olduğunu, göldə komissiyanın elan etdiyi kimi +10 balans əvəzinə, -3 balans təsbit olduğunu qeyd edib. Bundan başqa, Ermənistanda suvarma sistemi o dərəcədə pis gündədir ki, hələ rəsmi rəqəmlərə görə su itkisi 70-80% təşkil edir.

Ekspert Göyçədəki vəziyyətin fəlakətə yaxın olduğunu qeyd edərək, həttə qanunla yol verilən 170 milyon kub metrlik suvarmanın belə göl üçün məhvedici olacağını söyləyib.

□ Musavat.com



M illi Məclisin keçmiş spikeri, hazırda ABŞ-da mühacir həyatı yaşayan Rəsul Quliyev və onun qohumları ilə sabiq deputat Hacı Qalib Salahzadənin bağ davası yenidən başlayıb. Rəsul Quliyevin qardaşı Telman Quliyev və Quliyevlərin nümayəndəsi Nazim Quliyev "Yeni Müsavat"ın redaksiyasına müraciət edərək deyiblər ki, Hacı Qalib məhkəmə qərarı ilə onlara qaytarılan bağ sahəsini yenidən zəbt edib.

Telman Quliyev deyib ki, Bilgəh qəsəbəsində yerləşən, Rəsul Quliyevə və onun ailə üzvlərinə məxsus bağ sahəsinin Quliyevlərə 1995-ci ildən məxsus olduğunu təsdiqləyən sənədləri olsa da, 2008-ci ildə Hacı Qalib oranı zəbt edib: "Uzun müddət oradan çıxmırdı və nəhayət, 2010-cu ilin yayında məhkəmə qətnaməsi ilə icra məmurları baği alıb bizə təhvil verdilər. Təhvil-təslim aktı da 27 nəfər adamın şahidliyi ilə bağlandı, təsdiqləndi və bağla bərabər özümlə verildi. Ötən il bağda mühafizəçi olmayan vaxtda Hacı Qalib oranı yenidən zəbt edib və heç bir qanun-qayda tanımaraq, mülkümüzün qapısını arxadan qaynaqladıb".

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşları məsələ ilə bağlı sabiq deputat Hacı Qalib Salahzadə ilə əlaqə yaradıb. Hacı Qalib Rəsul Quliyevin Bilgəhdə bağ sahəsinin 1995-ci ildən olmadığını deyib: "10-12 ildir o adamlar mənə pul istəyirlər. Aralarında bir Rəhim var, o, mənim həyatımdan qayıp-pançərə oğurlayan biridir. Telman gəlib deyir ki, filan qədər filan işə xərcim çıxıb. Bağ mənimdir. Bunlar elə bilirlər ki, bağ Rəsul Quliyevindir. Bilgəhdə Rəsul Quliyevin bağı 1995-ci ilə qədər olub. Sonradan həmin

# "Onlara demişəm ki, Rəsul Quliyev qayıdar gələr, danışarıq"

Hacı Qalib: "Bağ mənimdir, onlar da elə bilirlər ki, bağ Quliyevlərinindir"



Hacı Qalib Salahzadə



Rəsul Quliyev

torpaq sahəsi Rusiya səfirliyinə verilib. Bu gün Rusiya səfirliyinin 1 hektar 20 sot torpağı var, həmin 72 sot torpaq da o əraziyə düşür. Mənim ora yaxın ərazidə 2 böyük, 5 xırda evim var. Torpaqlarım var, sayını bilmirəm. Bunlar nə danışır? Onlara verilən torpağın sənədləri 95-ci ildə ləğv olunub və torpaq Rusiya səfirliyinə verilib".

Hacı Qalib Salahzadə deyir ki, məhkəmə qətnaməsində söhbət ona məxsus torpağın ön hissəsindəki torpaq sahəsindən gedir: "O yer mənim həyatımın qabağındadır. Rusiya səfirliyi Rəsul Quliyev qaçıb gedəndən sonra, o, hələ Bakıda

ola-ola, o vaxt Bakı meri Rəfael Allahverdiyev 1995-ci il 29 dekabrda sərəncam verdi ki, o yerlər ləğv olunsun, torpaq sahəsi Rusiya səfirliyinə verilsin. Bunlar isə deyirlər ki, yox, bu yer elə bizim yerdir. Mən yorulmuşam artıq. Rəhim ayyarım əvvəl gəlirdi, dedi ki, mənə 35 min pul ver. Mən də onu qovdum. Dedim sən kimsən? Sonra bir başqası gəlirdi. Dedi ki, Rəsul Quliyevin gənclər üzrə müaviniyəm, adını Ağası dedi. Cavan uşaq idi. Deməli, bunlar Rəsul buradan gəndən 16 il sonra, 2011-ci ildə nə yollasa bir çıxarış çıxanblar. Həmin çıxarış Rusiya səfirliyinin ərazisinə olan torpaqadır. Mən

də xəritə var də. Rəsul Quliyevə verilən torpağı 95-də ləğv eləyiblər, amma bunlar nə yollasa sənəd əldə eləyiblər. Həmin sənədi də götürüb gəliblər üstümə ki, bura bizimdir. Mənim əlimdə 3 evin kupçası var. Əgər bu adamın adına bağ varsa, onda gedib məhkəməyə müraciət etsinlər. Bunlar gəlirlər, şantaj eləyirlər, cürbəcür yollarla mənə pul almaq istəyirlər. Təkcə onlar deyil, nə qədər belə adamlar var. Mən 2009-cu ildə həmin bağ evində ailə üzvlərimlə birlikdə qeydiyyatdayam. Vaxtilə məhkəmə olub, ancaq nə qərar çıxanblar, nə ediblər xəbərim yoxdur. Bir onu bilirəm ki, bunlar

yalandan öz adlarına sənəd düzəldiblər. Rəsul Quliyev Amerika vətəndaşı ola-ola məhkəmədə qərar çıxardılar. Halbuki 2009-cu ildən onların dediyi ərazidə özüm yaşayıram və qeydiyyatdayam. Mən orada 1992-ci ildə ev tikdimişəm. Mən deputat olanda bu söhbətlər qalxdı. O vaxt istəmədim biabırçılıq olsun. O vaxt da çox gəlib-gedirdilər. Quliyevlərə demişəm ki, Rəsul qayıdar gələr, danışarıq. Sonra gördüm ki, lap abırsızlıq edirlər. Gəldilər, polis çağırıdım, çıxıb getdilər".

Hacı Qalib eks-spikerin qohumlarına məsləhət də verdi: "İstəyirlər gedib prokurorlu-

ğa müraciət eləsinlər. İstəməzlər məhkəməyə getsinlər. Mən Rəsul Quliyevlə alver etməmişəm. Onunla heç bir aidiyyətim yoxdur. Ancaq Hacı Qalibi şantaj edirlər, başqa adam yoxdur. Nə abırları var, nə də həyaları. 31 manatdır, gedib versinlər Əmlak Komitəsində yoxlasınlar, görsünlər həmin torpaq onların dediyi ərazidədir?"

Hacı Qalib deyir ki, əlində xəritə var, həmin xəritə Quliyevlərin əlində olan sənədlərin saxta olduğunu ortaya qoyur: "Bunlar gedib o boyda saxta sənədləri düzəldə biliblər. Nə istəyirsən, bunlar eləyirlər. Kiminsə əlində sənəd var, mən onun həyatına necə girə bilərəm? Bunlar götürüb hara gəldi yazırlar. Bunlar koordinatları mənim evimə, eşiyimə vurdurublar ki, guya bunların torpağı, həyatidir. Ancaq Bağlar İdarəsinin xəritəsi də var axı, ona görə də heç nə edə bilmirlər. Vicdansızlıq edirlər".

Hacı Qalib Rəsul Quliyevin yaxınlarına məhkəməyə üz tutmalarını məsləhət bilib.

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşları sabiq deputatın həbsdəki oğlu Əlihüseyn Salahzadənin durumu ilə də maraqlanıb. Hacı Qalib oğlunun cəza çəkdiyini deyib: "3 il cəza verdilər. Heç kimə müraciət etmədim, heç kimə də müraciət eləyən deyildim. Hökumət nə qərar verir, nə istəyir qoy eləsin. Uşaq yatır. Hökumət nə məsləhət bilir, onu da edib".

□ E.HÜSEYNOV, Musavat.com

## Müğənni Fədayə Laçının məhkəməsində ilginclik ifadələr

O, özünü qismən təqsirli bildi, sənətçini 6 il, iş üzrə təqsirləndirilən polkovniki isə 20 ilə qədər həbs cəzası gözləyir

Müğənni Fədayə Laçın və həbs edilən digər şəxslərin məhkəməsi davam etdirilib.

Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində müğənni Fədayə Laçın, Penitensiar Xidmətin Konvoy taborunun komandiri, ədliyyə polkovnik-leytenantı Bəhruz Abdullayev, Penitensiar xidmətin üç əməkdaşı - qarovul rəisinin müavini Fuad Hacıyev və qarovul rəisinin digər müavini Tural Poladxanov, Əli Ağami, Günay Atakişiyeva, taksidürücüsü Məhəmməd Hacıyevlə yanaşı, Aqil Nəcəfov, Anar Əsgərov, İsrafil Soltanov, Şahmar Bəyəlizadə və Tərhan Zeynalovun cinayət işi üzrə məhkəmə iclası keçirilib. Hakim Azad Məcidovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında dövlət ittihamçısı ittiham aktını elan edib.

Təqsirləndirilən şəxslərdən polkovnik Bəhruz Abdullayevə qarşı elan edilmiş ittihamlar sübuta yetirilərsə, onu 20 ilə qədər, digər konvoy əməkdaşlarını isə 19 ilə qədər azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyir. Fədayə Laçının əməli sübuta yetirilərsə, onu 6 ilə qədər cəza gözləyir.



Məhkəmədə elan edilmiş ittihamla Ceyhun Səmədov, Fuad Hacıyev, Tural Poladxanov özünü qismən təqsirli biliblər. Polkovnik Bəhruz Abdullayev özünü qətiyyətlə təqsirli bilməyib. Əli Ağami, Fədayə Laçın, Günay Atakişiyev və digərləri də özlərini qismən təqsirli biliblər. Məhkəmə Əli Ağamiyə ifadə verməyi təklif edib. O, ifadə verməyə hazır olmadığını deyib. Sonra isə istintaqa verildi ifadəsini təsdiq etdiyini söyləyib.

Məhkəmədə onun ifadəsi elan edilib. Bir neçə gün əvvəl

Əli Ağaminin istintaqa ifadəsini dərc etmişdik. Həmin ifadəni buradan oxuya bilərsiniz: [http://musavat.com/news/qocanin-qacis-plani-ile-bagli-igilinc-detallar-gece-qatardabas-verenlerin-butun-teferruatlari\\_546821.html](http://musavat.com/news/qocanin-qacis-plani-ile-bagli-igilinc-detallar-gece-qatardabas-verenlerin-butun-teferruatlari_546821.html)

Günay Atakişiyeva da istintaqa ifadəsini təsdiqlədiyini deyib. Musavat.com G. Atakişiyevanın da istintaqa ifadəsini geniş şəkildə dərc edib. Həmin yazı ilə [musavat.com](http://musavat.com/news/qoca-ya-feda)-da bu linkdəki yazıdan tanış ola bilərsiniz: <http://musavat.com/news/qoca-ya-feda>



yeden-başqa-digər-sevgilisi-de-komek-edibmi s-gece-vaqonda-onunla-qaldim\_547066.html

G. Atakişiyeva suallara cavabında əməlinə pəşman olduğunu söyləyib. Bildirək ki, iş üzrə Müzəffər Məmmədov, Emil Səfərov, Ramil Səlimov, Hətəm Əliyev, Vüsal Abbasov, Rövşən Camalov və Rəşad Məmmədov zərərçəkmiş kimi tanınıb.

Həbs edilənlərdən Penitensiar Xidmətin Konvoy taborunun komandiri, ədliyyə polkovnik-leytenantı B. Abdulla-

yev Cinayət Məcəlləsinin 308.2-ci (əzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmək) maddəsi ilə yanaşı 179.3.1 (mənimləmə, mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə) maddəsi ilə də ittiham olunur.

Bildirək ki, B. Abdullayevə Cinayət Məcəlləsinin 179-cu (mənimləmə) və 308.2-ci (əzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmək) maddəsi ilə də ittiham irəli sürülüb.

Səs-küylü hadisə ötən il oktyabrın 23-də baş verib. Bakı-Astara-Bakı planlı dəmir yolu qarovulu ilə xüsusi təyinatlı vaqonda Bakı şəhərinə etap olunan xüsusi ağır cinayətlərlə təqsirləndirilməklə həbs edilmiş "Qoca" ləqəbli Etibar Ələkbər oğlu Məmmədov və Əli Rasim oğlu Ağami Biləcəri qəsəbəsi ərazisində müşayiət altından qaçıblar.

Vəzifə borclarını lazımcına yerinə yetirmədiklərinə görə ədliyyə nazirinin əmri ilə Penitensiar Xidmətin Konvoy taborunun komandiri, ədliyyə polkovnik-leytenantı Bəhruz Abdullayev və taborun qarargah rəisi vəzifəsini icra edən, ədliyyə mayoru Hikmət Sadıqov ədliyyə orqanlarından xaric edilib, taborun 2-ci konvoy bölüyünün komandiri, ədliyyə kapitanı Ruslan Zeynalov, 3-cü bölüyün komandiri, ədliyyə kapitanı Rza Xankişiyev və Qarargah rəisinin konvoy xid-

məti üzrə baş köməkçisi, ədliyyə kapitanı Rakif Məmmədov tutduqları vəzifədən azad olunublar.

Məhbuslara nəzarət edən qarovul rəisi Ceyhun Səmədov, qarovul rəisinin müavini Fuad Hacıyev və qarovul rəisinin digər müavini Tural Poladxanov saxlanılıb və məhkəmənin qərarı ilə barələrində həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Faktla bağlı Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsində Cinayət Məcəlləsinin 304.2.1 (qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs tərəfindən azadlıqdan məhrum etmə və ya həbs yerindən, yaxud mühafizə altından qaçma) və 308.2-ci (əzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə cinayət işi başlanmaqla istintaq qrupu yaradılıb, dərhal təxirəsalınmaz istintaq hərəkətləri aparılıb.

Bildirək ki, mühafizə altından qaçan Əli Ağami həbs olunub, kriminal aləmdə "Qoca" ləqəbi ilə tanınan Etibar Məmmədov isə hüquq-mühafizə orqanlarının keçirdiyi əməliyyat zamanı öldürülüb. "Qoca" ilə sevgi münasibəti olan müğənni Fədayə Laçın da ona kömək etdiyi üçün həbs edilib. Əli Ağami və "Qoca" adam öldürməyə görə həbs edilmişdilər. Əli Ağami törətdiyi əmələ görə 19 il müddətində azadlıqdan məhrum edilib.

□ İkinci MURADOV, Musavat.com



**A**vqustun 8-də Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Azərbaycan Respublikasının Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi arasında əməkdaşlığa və qarşılıqlı fəaliyyət göstərilməsinə dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

DGK mətbuat xidmətindən musavat.com-a daxil olan məlumata görə, imzalanma mərasimindən önce Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri, gömrük xidməti general-leytenantı Səfər Mehdiyev çıxış edərək bildirib ki, bu gün Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə gömrük orqanlarında həyata keçirilən islahatlar ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyini təmin etməklə yanaşı, sahibkarlıq mühitinin yaxşılaşdırılması və biznes mühitinin inkişafına da töhfəsini verir. Gömrük orqanlarının fəaliyyətinin yeni fəlsəfəsi formalaşdırılır, sahibkarlıq subyektləri ilə səmərəli dialoq qurulur, şəffaflyq təmin edilir, gömrük prosedurları sadələşdirilir və qanunvericilik ardıcıl olaraq təkmilləşdirilir.

Səfər Mehdiyev diqqətə çatdırıb ki, Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi arasında Anlaşma Memo-

yətinin sədri Orxan Məmmədov bildirib ki, bu tədbir dövlət xidmətlərinin effektivliyinin artırılması və bu xidmətlərdən kiçik və orta sahibkarlığın faydalanması baxımından dövlət qurumları arasında əməkdaşlığın va-

Agentliyi əməkdaşlıq və qarşılıqlı fəaliyyət göstərilməsinə dair ilk memorandumu Dövlət Gömrük Komitəsi ilə imzalayır. Memorandum qarşılıqlı fəaliyyət istiqamətləri və formalarını, mexanizmləri özündə əks etdirməklə yana-

dəliklərin yerinə yetirilməsi üzrə birgə dəstəyin verilməsi; gömrük nəzarəti zonalarında və gömrük rəsmiləşdirilməsinin aparıldığı digər yerlərdə mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinin (KOB) idxal-ixrac əməliyyat-

# "Gömrük prosedurları sadələşdirilir" - DGK sədri Səfər Mehdiyev

## DGK ilə Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi arasında Anlaşma Memorandumu imzalandı

cibliyini bir daha nümayiş etdirir. Ötən illər ərzində Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev tərəfindən müəyyən edilən strateji xəttin ardıcıl olaraq reallaşdırılması və bu məqsədlə həyata keçirilən

şı, sahibkarların xarici iqtisadi fəaliyyətinin daha şəffaf şəkildə həyata keçirilməsinə zəmin yaradacaq, kiçik və orta sahibkarlar vaxt itkisi ilə üzləşmədən daha keyfiyyətli xidmətlər əldə edəcəklər.

ları üzrə fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, malların və nəqliyyat vasitələrinin düzgün bəyan edilməsinə köməklik göstərilməsi, eləcə də gömrük orqanları ilə KOB-lar arasında əməkdaş-



randumunun imzalanması da bu istiqamətdə atılan mühüm addımlardan biridir. Məqsəd sahibkar məmnunluğuna nail olunmaqla xidmətlərin təşkili, göstərilən xidmətlər haqqında sahibkarların maarifləndirilməsi, eləcə də gömrük qanunvericiliyinin icrası zamanı dövlət-özəl sektor əməkdaşlığı üzrə beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, kiçik və orta biznesin ixrac potensialının artırılması məqsədilə qarşılıqlı fəaliyyətin təşkili və birgə layihələrin icra edilməsi istiqamətində müvafiq tədbirlərin həyata keçirilməsini tənzimləməkdir.

**Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi İdarə He-**

sistemli islahatlar nəticəsində sahibkarlığa yönəlik dövlət xidmətlərinin keyfiyyəti əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlib. Hazırda bu tendensiya davam edir və yeni dövrün çağırışları, o cümlədən sahibkarlara göstərilən xidmətin operativlik, şəffaflyq, nəzakətlik və məsuliyyət prinsipi əsasında həyata keçirilməsi birgə əməkdaşlığı şərtləndirir.

Orxan Məmmədov qeyd edib ki, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafını dəstəkləmək üçün birgə səylər göstəriləcək, bu istiqamətdə aidiyyəti dövlət orqanları ilə yaxından əməkdaşlıq ediləcək. Əlamətdar haldır ki, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı

Sonra Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Sənədi Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Səfər Mehdiyev və Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi İdarə Heyətinin sədri Orxan Məmmədov imzalayıb.

Daha sonra mərasimdə iştirak edən media nümayəndələrinin sualları cavablandırılıb.

Qeyd edək ki, Anlaşma Memorandumunda səlahiyyətli iqtisadi operator (SİO) statusunun verilməsi sahəsində hüquqi şəxslərin maarifləndirilməsi, bu statusu almaq niyyəti olan şəxslərin namizəd kimi irəli sürülməsi və qanunvericilikdə müəyyən edilmiş şərtlərin və öh-

lğın və qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsi, birgə tədbirlərin həyata keçirilməsi məqsədilə "KOB Evi - Gömrük və Logistika adaları"nın təsis olunması; KOB-ların "Yaşıl dəhliz" buraxılış sistemlərindən istifadə üzrə maarifləndirilməsi və SİO statusu almaq niyyətində olan sahibkarların bazasının yaradılması; malların və nəqliyyat vasitələrinin gömrük sərhədindən keçirilməsi üçün "Yaşıl dəhliz" və beynəlxalq təcrübədə mövcud olan digər buraxılış sistemlərinin tətbiqi və "Yaşıl Dəhliz Xidməti"nin birgə təşkil edilməsi və s. məsələlər öz əksini tapıb.

□ Musavat.com

## Mən İsveçrədə qonağammi?



Ələkbər ƏLİYEV

**D**ürrenmattı yeniyetmə ikən tanıdım. "Yaşlı qadının ziyarəti"ni mənim İsveçrə ilə ilk təmasım da saymaq olar. Claire Zechanassian obrazı beynəlxalq ədəbi hək olunmuşdu və müəllifin qüdrətli qələmi sayəsində, Güllen qəsəbəsi mənim üçün İsveçrənin kiçik bir modelinə çevrilmişdi. Bir ölkəni və xalqı tanımağın ən qısa və təsirli yolu, onun ədəbiyyatını tanımaqdan keçir. Aydın məsələdir ki, şüurumdakı Güllen-İsveçrə obrazı heç də müsbət obraz deyildi. Depressiv və hürkütcü idi.

İllər keçəcək və artıq İsveçrədə yaşayacağım dəqiqləşəndən sonra bu ölkə haqqında məlumatların əslində çox səthi olduğunu fərq edəcəkdim. Ailəmlə birlikdə köçəcəyim ölkəni daha dərinləndirirdim. Yardımına ilk gələn qələm adamı Peter Bichsel oldu - isveçrəlilərin mentaliteti haqqında mənə qiymətli məlumatlar verdi. Bichsel yazırdı ki, "İsveçrəlilər ölkələrinin muzey-qoruq olması taleyi ilə bərabər və xaricilərin İsveçrəyə aid bütün klişələrini mənimsəyiblər. Ümumiyyətlə, əcnəbilərin onlar haqqında nə düşündüyü isveçrəliləri çox maraqlandırır".

Etiraf edirəm ki, isveçrəlilərin bu mental xüsusiyyəti mənə çox maraqlı gəlmişdi, axı əcnəbilərin onların ölkəsi haqqında düşündükləri ilə belə ifrat dərəcədə maraqlanmaq, müəyyən komplekslərdən xəbərdar verirdi. Bəs bu komplekslər hansılardı? İsveçrəyə köçəndən sonra Bichselin necə də haqlı olduğunu gördüm - az qala tanış olduğum bütün isveçrəlilər "İsveçrə xoşunuza gəlirmi?" sualını verir və əlbəttə ki, "Dünyada İsveçrədən gözəl ölkə yoxdur" cavabını gözləyirdilər. Güman ki, bu "fenomenin" sosio-kültür qatlarına nüfuz etmək üçün hələ zamana ehtiyacım var. Axı mən hələ də İsveçrəni tanımaq prosesindəyəm.

Bu prosesdə mənə yardım əlini uzadanlardan ən önəmlisi Stefan Zweig oldu. Onun "Vicdan zorakılığı qarşı: Kastellio Kalvine qarşı" əsərini, İsveçrənin keçmiş və bu gününə güzgü tutan ən vacib mənbə hesab edirəm. Kalvine tanımadan İsveçrə və isveçrəliləri tanımaq olmaz. Bu ölkənin hansı çətinliklərdən keçdiyini, misal üçün, uşaq köləliyinin (Verdingkinder) iyirminci əsrin ikinci yarısına qədər hansı səbəblərdən hələ də aktual qaldığını bilmək, bu günün hakim olan mental xüsusiyyətlərini anlamaq baxımından çox vacibdir.

Yazının başlığına qayıtsaq, mən əlbəttə ki, özümü ekzistensial fəlsəfi mənada və intellektual müstəvidə İsveçrədə qonaq-yad hiss etmirəm. Düşünürəm ki, qonaq olmayacaq qədər yaxşı müşahidəçiyəm və İsveçrəni yaxşı tanıyıram. İnsan dərinləndirən bir kulturdə özünü qonaq hiss etməz. Təbii ki, bu cür dərinləndirən nüfuz etməyin də özünə görə mənfi cəhətləri, insana mane olan tərəfləri var. "Mən sizi tanıyıram, "şokolad" və "pendir" stereotiplərinin qurbanı deyiləm!" demək istəyirsən, amma bu mümkün deyil, çünki İsveçrənin özündə belə sənənin bildiklərini bilən, ya da bilsələr belə, bu haqda danışmaq istəyənlər çox deyil. "Etiraf"ın müəllifi Rousseau İsveçrə mənşəli olsa da, isveçrəlilərin etirafı və özləri ilə hesablaşmaqla bağlı ciddi çətinlikləri var.

Son olaraq, bir isveçrəli tanışımın "Bir yazıçı kimi özünü İsveçrədə necə hiss edirsən?" sualına verdiyim cavabı burada təkrarlamıq istəyirəm. Ona belə cavab vermişdim ki, bir yazıçı kimi İsveçrədə öz lazımsızlığımı dərk etmişəm. Bura köçəndən sonra üç roman və hekayə yazsam da bu hiss mənə tərk etmir. Ədəbiyyat üçün hadisə lazımdır, İsveçrədə isə hadisə yoxdur. Bu kalvinistik disiplin mühitində insanın varlığını sarsıdacaq güclü bir ədəbiyyat yarana bilməz. Ədəbiyyat "gözoşayan ikebana", şampən həvəskarları üçün elitər salon əyləncəsi deyil. Ədəbiyyat üsyandır. Üsyən isə İsveçrə mentalitetinə ziddir. Ona görə də, ovqata düşmək üçün İsveçrəni tərk etməli oluram, mövzularımı da başqa yerlərdən toplayıram. İsveçrənin bir üstünlüyü var ki, adamı səyahətə, tez-tez yola qoyulmağa məcbur edir.

Rusiyalı tanınmış arfaçalan-virtuoz və bəstəkar Aleksandr Boldaçev İsveçrədə bir neçə il yaşadığından sonra, mü sahibsində demişdi ki, "İsveçrədə yaratmaq üçün şərait var, amma İsveçrədə ilhamlanmaq mümkün deyil". Son yüz ildə İsveçrədə yaşamış bir çox əcnəbi yaradıcı adam və intellektual bu fikri dilə gətirib. Çox haqlı olaraq.

Belə ölkədir İsveçrə.

Ardı var...



**B**akı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin birgə keçirdikləri müşavirədə maraqlı və faydalı təklif irəli sürülüb. Hamıya bəllidir ki, obyektlərin yerləşdiyi ərazilərdə, xüsusən şənbə və bazar günlərində qoxu ilə müşayiət olunan tüstü insanlarda diskomfort yaradır, vətəndaşların çoxsaylı şikayət və narazılığına səbəb olur.

Müşavirədə bu obyektlərin fəaliyyəti və insanların rahatlıqları arasında ziddiyyətləri aradan qaldırmaq üçün həmin müəssisələrdə müvafiq təmizləyici cihazlar quraşdırılması təklif edilib.

Habelə yaxın vaxtlarda şəhərin ictimai iaşə obyektləri, restoran, kafe, şadlıq sarayları tərəfindən atmosfərə tüstü buraxmaqla çirkləndirilməsi, həmçinin obyektlərin yerləşdiyi ərazilərdə ətraf mühitə ziyan vurulması, bəzi yerlərdə yaşıllıqların məhv edilməsi, ağacların kəsilməsi və ya quruması məsələsi ilə bağlı Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti və Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları ilə birgə reydlər də başlanacaq.

Sakinlərin rahatlığını pozan, narahatçılıq yaradan iaşə obyektləri və şadlıq sarayları ilə bağlı qanunvericiliyin tələblərinə uyğun tədbirlər görülməlidir. Bakı şəhərinin inzibati rayonları ərazisində yerləşən ictimai iaşə obyektləri, şadlıq evləri, restoranlar tərəfindən havaya atılan tüstü axını və qoxuya görə bir müddət əvvəl ETSN tərəfindən obyekt sahiblərinə verilən xəbərdarlığın müddəti artıq başa çatıb.

Müasir standartlara cavab verən təmizləyici qurğuların quraşdırılması barədə xəbərdarlığa əməl etməyən ictimai iaşə obyektlərinin sahibləri barəsində sert tədbirlər görülməyə başlanılıb.

Qeyd edək ki, atmosfer havasının mühafizəsi haqqında qanunvericiliyin tələblərinin pozulmasına görə İnzibati Xətalara Məcəlləsinin 237.2-ci maddəsinə əsasən vəzifəli şəxsin 3500-4500, hüquqi şəxsin 20000-25000 manat məbləğində cərimə olunması nəzərdə tutulur.

Görülən tədbirlərdən sonra eyni vəziyyət davam edərsə, nazirlik həmin obyektlərin fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı müvafiq qurumlara müraciət edəcək.

**Maraqlıdır, bəs bu cür addımlar sahibkarlığın inkişafına mənfi təsir göstərə bilərmi?**

**İqtisadçı Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a bildirir ki, standartlar və qaydalar əvvəldən müəyyənəlməli və hamının bu standartlara cavab verməsi tələb edilməlidir:** "Təəssüf ki, bəzi dövlət müəssisələrində, məsələn, sement zavodlarında standartlar tətbiq olunmur. Qaradağdan keçərkən tüstünü hətta vizual olaraq gözlə də görmək olur. Bu da ekologiyaya ciddi ziyan vurur. Və bu standartlar hamıya eyni qaydada tətbiq olunsaydı, biznes, sahibkar da öncədən işini bilər. Hər hansı bir insan restoran, kafe, yaxud ictimai iaşə obyektini açarkən o standartları biləcək, o standartlara uyğun xərclərini hesablayacaq, xərclərinə uyğun da gələcəkdə qiymət siyasətini və müştərilərə xidmət cədvəlini quracaq.

# "Qızınmədiq istisinə, kor olduq tüstüsünə" - restoranların tüstü problemi

**İqtisadçı: "Standartlar olmalıdır, qaydalarını tez-tez dəyişməsi biznesə əlavə yüküdür"**



Oyunun qaydalarını tez-tez dəyişməsi, tez-tez yeni qaydaların əlavə olunması təbii ki, biznesə əlavə yüküdür, əlavə xərcdir. Bu da sonuc etibarilə müştərilərin cibindən çıxacaq puldur. Biznes, heç bir sahibkar bu işləri öz cibindən görmür, qazancından görür. Qazancının da mənbəyi vətəndaş, yəni müştərisidir. Belə bir şərait yarananda təbii ki, onlarda qiyməti qaldırmaqla bu

xərclərin bir qismini qapatmağa çalışacaq. Biznes öncədən oyun qaydalarını açıq şəkildə bilməlidir. Buna uyğun da öz xərclərini, gəlirlərini, menyusunu, qiymət siyasətini müəyyən etməlidir. Bu qaydaların tez-tez dəyişməsi həm biznesi ürküdür, biznesin mühitə ciddi zərbə vurur, biznesin tez-tez dəyişən oyun qaydalarına uyğunlaşması vətəndaşlara daha baha xidmət etməsi ilə nəti-

standartları var: "Xarici ölkələrdə bəlli standartlar var. Havaya buraxılan zərərli tüstünün miqdarı olmalıdır. Bu miqdara uyğun olaraq da avadanlıqlar quraşdırılır. Amma bu, öncədən edilir, hər hansı bir restorani işlədib, hər hansı bir formada gəlir əldə etməyə başlayıram, sonradan gəlib mənə bu standartları, yaxud qaydaları deyirlərsə, bu doğru deyil. İstənilən inkişaf etmiş ölkələrdə istənilən iaşə obyektlərinin standartları var. Və həmin qaydalar və standartlar müxtəlif saylarda onlayn qaydada tanış olmaq mümkündür. Standartları öncədən bilən iş adamı da ona uyğun olaraq fəaliyyətini qurur. Bizdə isə həm standartlar bəlli deyildi, aydın deyildi, cəmiyyətdə iş adamlarına aydın izah olunmur, həm də tez-tez dəyişdirilir. Bunun nəticəsində də biznesə əlavə yük düşür və bu əlavə yükü ödəyən nəticədə vətəndaş olur".

cənlər. Bu nöqtəyi-nəzərdən çox asan çıxış yolu var. Bəlli standartlar çox şəffaf şəkildə tətbiq olunur, elan olunur, dünyanın hər yerində olduğu kimi, bu standartlara uyğunlaşan biznes də rahat şəkildə öz fəaliyyətini davam etdirir. Heç bir yoxlamalara, hər hansı qurum tərəfindən bağlanması təhlükəsi ilə də üz bəz qalmır".

**Xarici ölkələrə gəlincə, iqtisadçı qeyd edir ki, istənilən inkişaf etmiş ölkələrdə istənilən iaşə obyektlərinin**

□ Ləman MUSTAFAQIZI, "Yeni Müsavat"

## "Qeyri-rəsmi bilet satışı mümkünsüzdür" - DANX-dan açıqlama

**N**əqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi yanında Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidməti rayonlararası və şəhərlərarası qeyri-qanuni avtobus biletlərinin satılması məsələsinə münasibət bildirib.



Xidmətin mətbuat katibi Nuridə Allahyarova bildirib ki, Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksində qeyri-rəsmi bilet satılması mümkünsüzdür.

O qeyd edib ki, həm DANX-nın, həm də BBAK-nın əməkdaşları bütün günü bu məsələ ilə bağlı müşahidələr aparırlar və bu cür halların baş verməsinə imkan vermirlər:

"Respublika üzrə 60 avtovağzal və avtostansiya mövcuddur və onların hər birində DANX-nın yerli əməkdaşları müşahidələr aparır. Yeni regionlarda da avtovağzallarda daim müşahidə aparılır və qeyri-qanuni bilet satışı mümkün deyil".

**N.Allahyarova bildirib ki, regionlarda qeyri-qanuni avtobus biletinin satışı yalnız qeyri-qanuni sərnişindəşimə həyata keçirən daşıyıcılar tərəfindən edilə bilər və bu cür hallar avtovağzalın özündə yox, kənardan baş verə bilər:**

"Biz bununla bağlı ölçü götürülməsi üçün müşahidələr aparırıq və aidiyyəti qurumlara, Dövlət Yol Polisinə müraciət edirik. Çünki bizim qeyri-qanuni daşımalar həyata keçirənlərə qarşı tədbirlər görmək səlahiyyətimiz yoxdur. Ancaq qanuni, yəni DANX-nın nəzarət etdiyi daşıyıcılar hər hansı bir süni qiymət artımına və ya əldən bilet satışına yol verərlərsə, biz dərhal tədbir görürük, lakin qeyri-qanuni daşıyıcılara görə biz sadəcə məlumat alıb aidiyyəti qurumları xəbərdar edə bilərik".

Qeyd edək ki, son zamanlar sosial şəbəkələrdə qeyri-qanuni bilet satışı ilə bağlı məlumatlar yayılıb. Belə halların əsasən regionlarda müşahidə edildiyi qeyd edilir.

# Bu ilki Qurban bayramında Bakı qana boyanmayacaq

**Mansur Piriyev: "Kəsimdən əvvəl və sonra baytarlıq nəzarəti həyata keçiriləcək"**

**H**ər il Qurban bayramı günlərində Bakının bəzi küçələrində, daha doğrusu, qurbanlıq heyvanların satıldığı və kəsildiyi yerlərdə tükürpədicə vəziyyət yaranır. Torpaqda cığır açmış qan izi, ətrafda kəsilmiş heyvan kəllələri və s... Bu vahiməli mənzərə xüsusilə uşaqlara pis təsir göstərir.

Qarşıdan növbəti Qurban bayramı gəlir. Amma bu dəfə Qurban bayramında heyvan kəsimi ilə bağlı əvvəlki mənzərələrin şahidi olmayacağıq. Çünki bayramda heyvan kəsimləri ilə bağlı hazırlıq işləri Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə tapşırılıb.

"Yeni Müsavat"a danışan agentliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Mansur Piriyev bildirir ki, heyvan kəsiminin təşkil olunması üçün ən optimal



yerlər müəyyən olunub: "Hər il Qurban bayramı ərəfəsində küçələrdə və yol kənarlarında heyvan kəsimi kütləvi xarakter daşıyır. Nəticə etibarilə baytarlıq-sanitariya və gigiyena normaları kobud şəkildə pozulur. Bununla bağlı lazımı

tədbirlərin görülməsi məqsədilə Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin səlahiyyətli şəxsləri yerli icra hakimiyyəti orqanlarının nümayəndələri ilə birlikdə yerlərdə monitorinqlər keçirib və bayramla əlaqədar müvəqqəti olaraq

çadırlarda heyvan kəsiminin təşkil olunması üçün ən optimal yerlər müəyyən olunub".

**M.Piriyevin sözlərinə görə, Qurban bayramında heyvan kəsim yerlərində kəsimdən əvvəl və sonra baytarlıq nəzarəti həyata keçiriləcək:** "Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi bayram günlərində küçə və yol kənarlarında qurbanlıq heyvan satmaq və ya kəsmək istəyən şəxslərə yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən yaradılacaq kəsim məntəqələrinin xidmətlərdən istifadə etməyi tövsiyə edir. Bununla bağlı həmin şəxslər əvvəlcədən yerli icra orqanlarına müraciət edə bilər. Bu cür yerlərdə kəsimdən əvvəl və sonra baytarlıq nəzarəti həyata keçiriləcək".

□ Ləman MUSTAFAQIZI, "Yeni Müsavat"



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında  
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına  
Dövlət Dəstəyi Fondu

# KİVDİF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,  
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında  
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,  
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

**ABŞ**-in İran və Rusiyaya qarşı sanksiyalarını genişləndirməsi təkcə bu iki ölkəni narahat etmir. Söhbət Tehran və Moskva ilə hərtərəfli əlaqələri olan ölkələrdən də getmir. Mövcud situasiyanı daha çox təşvişlə izləyən ölkələrdən bəlkə də birincisi öz mənfur siyasəti nəticəsində dalana dirənmiş işğalçı Ermənistandır.

Qarabağın işğal olunduğu dövrdə İranın Ermənistan üçün "nəfəslik" olduğunu işğalçı ölkənin keçmiş prezidenti Levon Ter-Petrosyan da etiraf etmişdi. Ermənilər anlayırlar ki, İranın Mehri dəhlizini bağlaması onların məhvi ilə nəticələne bilər. Eyni zamanda Rusiyanın öz forpostu Ermənistanla hava nəqliyyatı və Gürcüstandan keçməklə quru yolu vasitəsilə qurduğu əlaqələr bu ölkəni illər boyu daha böyük fəlakətlərdən sığortalayıb. Rusiyadan Ermənistanla alternativ yolun açılması istiqamətində isə hələlik bir nəticə əldə olunmayıb.

Düzdür, bu ərəfədə Rusiya tərəfinin İran-Ermənistan dəmir yolunun tikintisi məsələsi üzrə işlərə başladığı xəbəri yayılıb. Bununla bağlı "Sputnik Ermənistan"a "Rusiya dəmir yolları" ASC-nin sədrinin birinci müavini Aleksandr Mişarin məlumat verib. Onun sözlərinə görə, "Rusiya dəmir yolları" ASC-nin törəmə şirkəti olan "Cənubi Qafqaz dəmir yolları" konsessiya sazişi əsasında Ermənistanın dəmir yolu şəbəkəsini idarə edir və İranla layihənin heyata keçirilməsi vəziyyətində əsas benefisiarlardan biri olacaq.

Ermənistan hesab edirlər ki, bu yolun tikintisi Ankara və Bakının İrəvanı təcrid etmək cəhdlərini neytrallaşdıracaq. Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstan ötən ilin oktyabrında Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttini istifadəyə verib. Ancaq Ermənistan-İran dəmir yolu xətti layihəsinin ümumi dəyəri 3 mlrd. 200 mln. dollardır. Sanksiyalarla üz-üzə qalan iki ölkənin bu vəsaiti ödəməsi real görünür. Xatırladaq ki, Rəşt-Astara dəmir yolu sahəsinin tikintisi üçün 500 milyon dollar həcmində krediti məhz Azərbaycan dövləti ayırmışdı. İran öz ərazisində dəmir yollarını tikə bilmərsə, Ermənistan üçün əlavə xərc çəkməsi mümkünsüzdür. O cümlədən Rusiya da ona yük olan Ermənistan üçün niyə bu qədər maliyyə xərclesin ki?

Bu mövzuda yeni xəbərlər gəlməkdədir. ABŞ-in İrana qarşı sanksiyaları Ermənistan iqtisadiyyatını çökdürəcək. Bunu erməni alim Karen Veranyan deyib (teleqraf.com). Veranyan İrana qar-

şı artan beynəlxalq təzyiqlərin Ermənistanın daxili təhlükəsizliyinə mənfi təsir edəcəyini də bildirib: "Bunlar bölgədə və Ermənistanda sabitliyi poza biləcək addımlardır. Bu sanksiyaların xüsusilə Ermənistan iqtisadiyyatına təsiri qaçılmaz olacaq. Ticarət dövriyyəsi kəskin şəkildə aşağı düşə bilər. Sanksiyalar İranın Ermənistandakı investisiyalarını təhlükə qarşısında qoyacaq. Ciddi maliyyə problemləri ilə üz-üzə qalacaq İran şirkətləri Ermənistandakı sərmayələrini də geri çəkə bilərlər". Erməni alim ABŞ prezidenti Donald Trampın sanksiya tətbiq edilən ölkələrin İranla əməkdaşlığına dair səsləndirdiyi fikirlərə də toxunub: "Əgər Nikol Paşinyanın başçılıq etdiyi hökumət ABŞ-ın xəbərdarlıqlarına baxmayaraq, İranla əməkdaşlığı davam etdirsə, Ermənistanı hədəfə gətirəcək. Çünki təkcə İran yox, İranla əməkdaşlıq edən dövlətlər də ABŞ-ın hədəfindədir".

Azərbaycanın nəhəng qonşularına qarşı təzyiqlərin növbəti dalğası gəlməkdədir. İranla bağlı sanksiyaların bir qismi artıq işə düşüb. Növbəti hücum isə payız aylarında olacaq. ABŞ-ın İrana qarşı sərt sanksiyalarının yenidən qüvvəyə minməsindən cəmi bir gün sonra bir qrup senator bu dəfə Rusiyaya qarşı qüvvədə olan sərt sanksiyaları daha da sərtləşdirmək üçün qanun layihəsini Konqresə təqdim edib. Virtualaz.org xəbər verir ki, qanun layihəsinin məzmunu barədə "Kommersant" yazıb. Sənəddə Rusiyanın "terrorçuluğu dəstəkləyən dövlət" kimi tanınması, habelə "bütün dünya boyu" prezident Vladimir Putinin pullarının axtarılıb dondurulması çağırışları yer alır. "Amerikanın təhlükəsizliyinin Kremlin təcavüzündən qorunması Aktı-2018" adlı layihənin müəllifləri senatorlar Linds Qrem, Robert Menendes, Kori Qardner və Ben Kardindir. Qəzet yazır ki, sənəd daha çox daxili siyasətə hesablanıb və Rusiyaya münasibətdə yumşaq davranmaqda günahlandırılan prezident Trampa ünvanlanıb.

Politoloq Arzu Nağıyev "Yeni Müsavat"a dedi ki, ABŞ-ın İrana qarşı sanksiyalarının yenilənməsi müsəl-

# Qarabağ



## ABŞ sanksiyaları Ermənistanı qorxuya saldı

Azərbaycanın iki nəhəng qonşusuna qarşı verilən sərt qərarlar işğalçı ölkəni çətin durumla üz-üzə qoyur; **politoloq:** "İran və Rusiyaya qarşı sanksiyalar Ermənistanın durumunu daha da pisləşdirəcək"; Qarabağın işğaldan azad olunması üçün yeni tarixi fürsət...



man qonşumuzun iqtisadiyyatına ciddi təsir edəcək: "Bu, həm iqtisadi, siyasi və hərbi cəhətdən təsir edən bir amilə çevrilə bilər. Əsas problem də ondan ibarətdir ki, sanksiyalara riayət olunmasa, bu, genişmiqyaslı olmasa da, hətta hərbi müdaxiləyə də gətirib çıxara bilər. İran Hörmüz körfezini bağlamağa cəhd edərsə, ABŞ buna qarşı aviasiyadan istifadə edə bilər. Bu isə regionda Səudiyyə Ərəbistanı və İsrailin də, necə deyərlər, çoxdankı arzusudur. Maraqlısı da odur ki, nüvə proqramı ilə bağlı tədqiqatların İran tərəfindən dayandırılacağı da inandırıcı görünür. Baxmayaraq ki, Avropa bu sanksiyalara qoşulmaqdan imtina edir, ancaq ABŞ-la da konflikt yaratmaq fikrində deyil. Rusiya bundan çox narahatdır. Çünki İran bir çox məsələlərdə onunla stra-

teji tərəfdaşlıq edir və nüvə proqramının heyata keçirilməsində Rusiyanın rolu danılmazdır. Buna görə də bəyanatla çıxış edir və sanksiyaların effekt verməyəcəyini bildirir. Vaşinqton bu ilin may ayında proqramı tərk edib, lakin Avropa birliyi bunu tənqid etsə də, konkret addımlar atmadı. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarı kağız üzərində qalsa da, ABŞ buna məhəl qoymadı və fikrini proqramın davam etdirilməsi ilə izah etdi. Rusiya bunu həm də ABŞ-ın İranla siyasi haqq - hesabı kimi qələmə verdiyini bildirir, hətta İrana yardım edəcəyini bəyan edir". **A.Nağıyev bu situasiyanın Ermənistanı və digər dövlətlərə təsirini qaçılmaz sayır:** "Tramp birmənalı şəkildə bildirdi ki, hətta İranla biznes əlaqələri quran istənilən dövlətlə münasibətləri kəsile-

Azərbaycanla real danışıqlara hazırdırsa, onda ilk növbədə öz daxili ictimaiyyəti üçün fərqli siqnallar, bəyanatlar verməlidir. Ancaq onların bəyanatları reallıqdan çox uzaqdır", - T.Zülfüqarov bildirib.

**Sabiq nazir hesab edir ki, hazırda dünyada baş verən geosiyasi proseslər də Dağlıq Qarabağ probleminin həllinin yubanmasına səbəb olur:**

"İran problemi getdikdə daha da kəskinləşir, eyni zamanda Rusiyaya qarşı sanksiyalar və təzyiqlər də genişlənir. Bu fonda əlbəttə ki, regionda böyük nüfuzla malik olan ölkələrin münaqişəli problemlərlə məşğul olmağa imkanları və həvəsi

bilər. Bu məsələ təbii ki, Rusiyaya və Ermənistanla da aiddir. Baxmayaraq ki, Avropa bunu qeyri-legitim addım sayır, ancaq artıq neftin qiymətində fərq var, Türkiyədə dolların məzənnəsinin qalxmasının da bir səbəbi budur".

Bu günlərdə Ermənistan hökumətinin Ağ Evə "xod" tapmaq istiqamətində canfəşanlıq etməsi diqqətdən yayınmır. Hətta ABŞ-dakı erməni lobbisi baş nazir Paşinyanla prezident Trampın görüşünü təşkil etməyin yollarını arayırlar. İrəvan bununla Qərbi inteqrasiya ilə bağlı seçimini etdiyini göstərməklə, İran və Rusiyaya qarşı dalğanın fəsadlarından özünü sığortalamağa çalışır. Paralel olaraq Ermənistanın NATO hərbi təlimlərində iştirak qərarı verməsi də Rusiyanın sərt reaksiyasına səbəb olub. Amma tarixən satmağa öyrəncəli olanların bu dəfə də özlərinin xilaskarlarına arxa çevirməsi təəccüb doğurmur.

**Politoloq Arzu Nağıyev hesab edir ki, Rusiya Ermənistanı yardım etməyə çalışacaq:** "Lakin ABŞ başa düşür ki, Ermənistan və Rusiya həm hərbi, həm də siyasi-iqtisadi bloklarda təmsil olunurlar. Nə qədər ki, belə format var, ABŞ və Ermənistan arasında müəyyən maraqlar çərçivəsində əlaqələr olsa da, ciddi yaxınlıq inandırıcı görünür".

**Ermənistan rəhbərliyi populist bəyanatlara üstünlük verməklə vaxt udmağa çalışır. Bu sözləri isə axar.az-a açıqlamasında Azərbaycanın keçmiş xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov deyib.** "Ermənistan rəhbərliyi populist bəyanatlara üstünlük verməklə vaxt udmağa çalışır. Bu da özlüyündə Dağlıq Qarabağ məsələsinin həllini çətinləşdirir. Ancaq reallıqda ermənilər müharibədən çox ciddi şəkildə ehtiyat edirlər və bunun reallaşma biləcəyindən narahatdırlar. İrəvanın əsas marağı danışıqlar prosesinə dair hansısa gözləntilərin formalaşdırılmasından ibarətdir. Ermənistan

azalır. Erməniləri də narahat edən elə məhz bu məsələdir. Çünki onlar başa düşürlər ki, Rusiya artıq Ermənistanı öz marağını itirir. Ona görə də öz işğalçı siyasətini hansısa şəkildə davam etdirməyin yollarını axtarırdırlar. Bu da regionda olan ümumi böhranın bir örnəyi, versiyası kimi qəbul olunmalıdır. Əgər Ermənistan münaqişənin həllini istəyirsə, ilk növbədə onun təbliğatını dəyişməli, ictimaiyyətə populist şüarlar verməkdən vaz keçməlidir. Təəssüf ki, hələ bu baş vermir".

**Politoloq Hikmət Hacıadə "Yeni Müsavat"a dedi ki, İran və Rusiyaya qarşı tətbiq olunan bu sanksiyalar Azərbaycanın xeyrinədir:** "Çünki hər iki dövlət faktiki olaraq bizə qarşı düşmənçilik siyasəti yeridir. Üzdə dost olduğunu deyir, amma arxada Ermənistanı dəstək verir. Təbii ki, bizim qonşulara qarşı sanksiyalar artdıqca Ermənistanın durumu pisləşəcək. Amma baxır hansı Ermənistanın. Bir var Serj Sarkisyanın Ermənistanı, bir də Paşinyanın. Baxmaq görək Paşinyan nə edir. O, daha müstəqil siyasət yeritmək istəyir. Əgər müstəqil siyasət yürütsə, ölkəsində fərqli durum yarana bilər". H.Hacıadə sanksiyaların Qarabağ məsələsində də müsbət təsir göstərəcəyi qənaətindədir: "Bu halda Qarabağ məsələsinin həlli bizim üçün asanlaşacaq".

Hər halda, bütün bunlar ümidlər və gözləntilərdir. Görünən budur ki, işğalçı ölkə çətin durumla üz bəüz qalıb. Qarabağın işğaldan azad olunması üçün tarixi fürsət yarana bilər. Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov da qəzetimizə müsahibəsində əminliklə demişdi ki, Rusiya onun üçün artıq yükə çevrilən Ermənistan qurtulmaq istəyir. Əgər bu, baş versə, Azərbaycan üçün Qarabağı azad etmək, hərbi ekspertlərin dediyi kimi, 7-10 günlük məsələ ola bilər...





## Tarixi adətlərimizə körpü

**Zamin Hacı**  
 zaminhaci@gmail.com

### Yaxud bizdə dustaqların hüquqları barədə

**B**əzən bizim türmələri Avropadakı türmələrlə müqayisə edəndə üstünlüyü ikincilərə verirlər. Guya orada insan hüquqları daha çox qorunur, heç kimə işgəncə verilmir, nə bilim, televizor elə getdi, kompüter belə gəldi... Məncə, özümüzə kəc baxmağı dayandıraq, bizim zindanlarda, azadlıqdan məhrum etmə yerlərində şərait heç də Norveçdən, Niderlanddan, İsveçdən geri qalmır, hətta bir çox parametrlər üzrə daha irəlidir.

Misal üçün, bizdə hansı dustağın anası olsə, onu yas yerinə buraxırlar, halbuki Sudanda, Pakistanda-zadda elə o ananı tutub zindana salırdılar ki, nə üçün belə dövlətçiliyə zidd övlad doğubdur. Nəinki yas yeri, bəzən dustaq 3, 7, cümə axşamı mərasimlərinə qatılır! Fantastikadır. Necə də humanist hərəkdir... Kövrəlirəm. Özümü ağlamaqdan güclə saxlayıram, hər halda, yazını bitirməliyəm.

Yaxud "Qoca" ləqəbli dustağın və başqa bir həmkarının (doğrusu, cinayət aləmində, necə deyirlər, oğrular dünyasında həmkarlıq anlayışı vardır, bunu tam dəqiq bilmirəm - hələ o pilləyə qalxmaq qismətimiz olmamışdır; hər halda, biz bunu "həmkar" adlandırmaq və ümid edək o tərəflərdə pis söz sayılır) qatardan qaçırılması əhvalatını bilirsiniz, hazırda o işin məhkəməsi gedir, ifadələr yayılır və bizi heyretə gətirir. 19 il həbs cəzası almış, insan ölümündə, qarətlərdə, nə bilim, daha nələrdə suçlanan şəxslər rayondakı məhkəməyə, oradan isə Bakıdakı türməyə qatarla elə aparılıb-gətirilmiş, sanki Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu, nəhayət, işə düşübür, bunlar da Antalyada dincəlməyə gedən turistlər imiş. Cinayətkarlar rəisin otağından istedikləri yere zəng vurur, dustaq qatarına kefləri çəkən stansiyada qadınlar mindirib-düşürdülər, vaqonda konvoylara göstəriş vermiş. Hansı ölkədə dustağın bu dərəcədə azadlığı var, deyir? Mənim rastıma çıxmayıb. Oxumamışam, görməmişəm. Hətta filmlərdə də görməmişəm. Sonra bəziləri, içi mən qarışıq, mızıldanır, oğru aləminə gənclərin, yeniyetmələrin xəstə marağından şikayətlənirik. Görürlər axı. Hörmətə, yaşayış tərzinə baxırlar.

Qaçaq-quldura məhəbbət, zindan həyatının ilahiləşdirilməsi bir az da bizim tarixi ənənələrdən gəlir. Dünya beş gündür, heyat zindandır, insan maddi aləmin dustağıdır və saire səfsəfələr min ildən çoxdur lotular, şeyx nəsrullahlar tərəfindən beynimizə yeridilibdir. Lakin milli mentalitetimizin yaşadılması da önəmlidir. Bunun örnəyini Şekidə gördük. Orada bir qaradaxım kəndə gedən körpünü pullu elan edib keçənlərdən 1 manat almış.

Sözgəlişi, buna bənzər hallar bizdə hələ sovet vaxtı "Mozalan" satirik kinojurnalında təsvir edilmişdi. Yaddaşım məni aldatmırsa, 70-ci illərə aid sjuet idi: biri gəlir metallom bazasına, köhnə bir borunu üstündəki dairəvi dəmirle birgə almaq istəyir. Metal qırıntısına baxan təəccüblənirdi, deyirdi bunu neynirsən, bunda pul yoxdur. Adam deyirdi, sənənin başın çıxır, bu dəmirle qəşəng pul qazanmaq olar. Sonrakı kadrda göstərdilər ki, qaradaş demiri aparıb hansısa yolda şlaqbaım kimi qurub keçən maşınlardan pul yığır.

Lap dərinə getsək, "Kitabi Dədə Qorqud"da Dəli Domrulun əhvalatını yada salmalıyıq. Domrul müəllim quru bir çayın üstündə körpü düzəldib keçənlərdən 33 axça (qədimdə qızıl pul), keçməyənlərdən isə 40 axça almış. Tam olaraq indi bizdə dövlət büdcəsi hesabına körpülərin tikintisi bu üsulladır. Yəni körpü lazım olmayan yerdə tikilir, üstəlik, yeyinti o qədər olur ki, biz həmin körpüyə ikiqat pul ödəyərək "40 axça" vermiş oluruq.

Ancaq Şekidən gələn xəbərə görə, orada hələ ki tarixi ənənəyə tam hörmət qoyulmur və körpüdən keçməyənlər pul ödəmir.

Sonda söhbət açılmışkən, bir qeydimi də yazım. Mən Dəli Domrulun əhvalatını dünya ədəbiyyatında ən gözəl sevgi əhvalatlarından biri sayıram. Adamın əcəli yetib, Əzrayıl canını almalıdır, ancaq variant kimi əvəzindən kiməsə də canını verə bilər. Atası, anası imtina edir, can şirindir deyir, yalnız arvadı canını onun əvəzinə vermək istəyir. Gənclərə bu cür bədii örnəklər təbliğ edilməlidir, bizə isə Tolik ailə məsləhətləri verir.

**E**rmenistan Baş Prokurorluğu 28 iyulda həbs edilən keçmiş prezident Robert Köçəryanın zəminə buraxılması ilə bağlı parlamentin 45 deputatının imzaladığı müraciətə cavab verib. Musavat.com "RiaNovosti" agentliyinə istinadən xəbər verir ki, baş prokurorluğun ictimaiyyətə əlaqələr idarəsinin rəisi Arevik Xaçatryan həmin müraciətə baxıldıqdan sonra rədd cavabının verildiyini açıqlayıb. "Köçəryanla bağlı həbs-qətimkan tədbirinin dəyişdirilməsi barədə verilən vəsatət təmin olunmayıb. Təhqiqat davam etdiyi müddətdə Robert Köçəryanın istintaq təcridxanasında saxlanması üçün ciddi əsaslar var. Başqa cür araşdırmanın ardıcıl və maneəsiz gedişini təmin etmək mümkün deyil", - Arevik Xaçatryan qeyd edib.



## "Hərbi cinayətkarlar beynəlxalq tribunaldə ədalətli cəza alacaqlar" - deputat Asim Mollazadə

Ermənistan hökuməti Robert Köçəryanı azadlığa buraxmaqdan imtina etdi; Paşinyan Qarabağ klani ilə bağlı güzəştə getmək istəmir; Bakı Qarabağ canilərinin beynəlxalq səviyyədə cəzalandırılması üçün hərəkətə keçə bilər

Xatırladaq ki, Köçəryan 2008-ci il martın 1-də Serj Sərkisyanın saxta yolla prezident seçilməsinə etiraz etmək üçün təşkil olunan nümayişləri qeyri-qanuni olaraq amansız şəkildə yatırmaqda (həmin hadisələrdə azı 8 nəfər ölüb) və bununla ölkənin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirməkdə ittiham olunur.

Qeyd edək ki, bu iş çərçivəsində Ermənistanın keçmiş müdafiə naziri Mikael Arutunyan və o dövrdə İrəvan qamizonunun rəisi olmuş Yuri Xaçaturova qarşı da ittiham irəli sürülüb. Y.Xaçaturov KTMT baş katibi olması səbəbindən həbsdən xilas ola bilib. Rusiyanın onun xilasını üçün göstərdiyi cəhdlərdən sonra R.Köçəryanın da azadlığa çıxacağı ehtimalı var idi. Rusiya XİN başçısı Sergey Lavrovun "Ermənistanda baş verənlərdən narahət" məzmunlu açıqlamasının ardınca Köçəryan tərəfdarları fəallaşdılar, hətta onun hakimiyyətə qayıdacağına inanırlar da tapıldı. Lakin baş prokurorluğun erməni deputatların vəsatətini rədd etməsi Paşinyanın bu məsələdə geri çəkilmək niyyətində olmadığını göstərir. Əslində N.Paşinyan R.Köçəryanı həbsdən buraxsa, Qarabağ klani revans əldə edə və parlament seçkiləri öncəsi ona ciddi problemlər yaşada bilər.

Bu arada Qərbdən Paşinyanın addımlarına dəstək verilməsi də diqqət çəkir. "Keçmiş vəzifəli şəxslərə qarşı aqilim cinayət işində qanunun aliliyinin qorunması vacibdir". Teleqraf.com xəbər verir ki, bunu ABŞ-ın Ermənistandakı səfiri Riçard Mills keçmiş prezident Robert Köçəryanın həbs edilməsinə münasibət bildirərək deyib. O, Köçəryan və digər vəzifəli şəxslər barədə aparılan istintaq işinin şəffaf şəkildə həyata keçirildiyinə şübhə etmədiyini bildirib. Amerikalı diplomat Nikol Paşinyanın məhkəmə sahəsində apardığı islahatları dəstəklədiklərini də diqqətə çatdırıb.

Maraqlısı budur ki, Moskva-yaxın adamların həbsini Qərb dairələri açıq şəkildə dəstəkləyirlər. Bu, Paşinyana maneə imkanını da qazandırır. Üstəlik, erməni baş nazir avqustun 17-də İrəvanda mitinq təşkil etməklə hədəflərini bir daha elan edəcək. Yəqin ki, bu yolla o, xalqın dəstəyini almağa və əleyhdarlarına mesaj verməyə çalışacaq.

Belə bir ərafədə N.Paşinyanın Serj Sərkisyan tərəfindən həbs edilən banda üzvlərini azadlığa buraxması da maraqlıdır. "Sasna Tser" qruplaşmasının daha bir üzvü Qaqik Yeqi-azaryanla bağlı həbs qətimkan tədbiri dəyişdirilib və o, məhkəmə zalından sərbəst buraxılıb. "Tsarukyan" fraksiyasının deputatları Vaqə Enfidcan, Şake İsayan və Akop Nazaryan onu zəminə götürüblər. Deputatların hər biri məhkəməyə 500 min dram ödəyiblər. Ancaq görünür ki, Paşinyan R.Köçəryanla bağlı 45 deputatın müraciətinə məhəl qoymadı. Belə görünür o, Azərbaycana qarşı da çoxsaylı cinayətlər törətmiş Serj Sərkisyan və Seyran Ohanyanın həbsini də istəyir, sadəcə, kreslosunda bir az da möhkəmlənməyə çalışır.

**Robert Köçəryan əvvəlcə müdafiə naziri və müavinləri ilə görüşdü, növbəti gün - 23 fevralda isə Baş Qərargahda zabit heyəti ilə görüşərək İrəvana ordu yeridilməsi haqqında əmr verdi. Axar.az xəbər verir ki, bunu "1in.am" saytına açıqlamasında Ermənistan müdafiə nazirinin keçmiş müavini Qaqik Melkonyan deyib.** "1 martda müqavilə əsasında xidmət göstərən hərbiçilər və zabitlər küçələrə yeridildi. Onlar arasında 18-19 yaşlı əsgərlər yox idi. Belə bir danışıq var idi ki, hər korpusdan 100-120 nəfər şəhərə gətirilsin. Biz hakimiyyətə qarşı idik. Onlara deyirdik ki, ordunun işi sərhədləri müdafiə etməkdir. Həmin günlərdə

məni əmrə tabe olmamaq və müxaliflə birgə işləməkdə ittiham edərək vəzifədən qovdular. Köçəryanın həbsdə saxlanması doğrudur. O, cavab verməlidir. Ona görə ki, məhz o həmin vaxt prezident idi və əmr məhz o vermişdi" - deyərək bildirib.

**Demokratik İslahatlar Partiyasının (DİP) sədri, deputat Asim Mollazadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Robert Köçəryan və onun kimilərlə bağlı beynəlxalq tribunal öz qərarını, ədalətli hökmünü verməlidir:** "Köçəryan və digərlərinin əlləri həm Azərbaycan xalqının, həm də son araşdırmalara görə, erməni xalqının qanına batıb. Belə cinayətkarlar üçün ümumiyyətlə, milli məsələ deyil. Onlar hərbi cinayətkarlardır və o şəxslərin fəaliyyəti münafiqşənin uzadılmasına, daha çox qan tökülməsinə yönəlib. Erməninin, ya azərbaycanlıların ölümünün onlar üçün fərqi yoxdur. Çox təhlükəli olan bu insanların üzərində beynəlxalq səviyyədə ədalət məhkəməsi qurmaq lazımdır. İndi Ermənistanda Köçəryan və digərləri haqqında erməni qətləri ilə bağlı araşdırmalar aparılır. Amma mən əminəm ki, vaxt gələcək hərbi cinayətkarlar Beynəlxalq Tribunalin ədalət hökmü qarşısında duracaqlar". **A.Mollazadə Azərbaycan dövlətinin hər zaman ölkəmizdə həyata keçirilmiş hərbi cinayətlərlə bağlı Beynəlxalq Tribunalin yaradılması məsələsini qaldırdığını söylədi:** "Çox təəssüf ki, beynəlxalq təşkilatlar onları üzərinə düşən işləri həyata keçirmirlər. Baxın, bu gün Sərkisyan, Köçəryanın Ermənistanda törətdikləri cinayətlər işə alınmur. Mən özüm görmüşdüm ki, bu cinayətkarlar Avropa Şurasına necə dəvət edib onlara tribuna verildilər. Ancaq bu gün Serj Sərkisyanın seçkiləri müzakirə mövzusu deyil. Hansı ki, Avropa Şurası Ermənistanda bu qurumun "standartlarına uyğun olan seçkilər" barəsində rəy vermişdi. Bu, onu

göstərir ki, ikili standartlar var və belə cinayətlərə göz yumulur. Bəli, Srebrenitsa soyqırımını ilə bağlı müvafiq tribunal yaradılmışdı. Nə üçün bunlarla bağlı yaradılmır? Nə üçün Ermənistanın törətdiyi cinayətlər, Azərbaycan ərazilərinin işğalı ilə bağlı hansısa müvafiq qərarlar yoxdur? Rusiya Gürcüstanı, Ukraynanı işğal edib, ona qarşı sanksiyalar müəyyənleşib. Nə üçün Ermənistanı qarşı bu sanksiyalar yoxdur? Bunlar çox ciddi suallardır". **Deputat dedi ki, Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlardan oyunlara son qoyub hüququn aliliyinə riayət etmələrini istəyir:** "Sərkisyanın seçkiləri "beynəlxalq standartlara uyğun" hesab olunubsa, deməli, bu standartlarda problemlər var. Nə üçün ABŞ Konqresi bu cinayətlərə göz yumur? Nə üçün Avropa Birliyində ikili standartlar var? Biz bu sualların beynəlxalq təşkilatların tribunallarından səsləndirməliyəm və beynəlxalq aləmin diqqətini bu oyunlara cəlb etməliyik. Bəlkə onda haqq-ədalət bərpa oluna bilər. Ancaq hüquq nihilizm gələcək cinayətlərə şərait yaradır. Vaxtında Köçəryan öz cinayətlərinə görə cəzalandırılmalı, sonra Sərkisyan cinayətlər törətməzdi. Bəlkə o halda Qarabağ məsələsini də həll etmək mümkün olardı. İkili standartlar imkan vermir ki, münaqişələr həllini tapsın, hüququn aliliyi bərpa olunsun. Azərbaycana qarşı törədilmiş cinayətlər zamanında işə olunsaydı, cinayətkarlar cəzalandırılmalı, bəlkə Gürcüstan, Ukraynanın işğalı da mümkün olmazdı".

Unutmayaq ki, R.Köçəryan və S.Sərkisyan keçmiş Azərbaycan vətəndaşlarıdır. Hər halda, beynəlxalq aləmə onunla bağlı müraciətlərdə bunu da xatırlatmaq lazımdır. Məsələn, S.Sərkisyanın qaçıb gizləndiyi İtaliyada həbsi üçün İnterpol müraciət də edilə bilər...

**E.PASASOY,**  
 "Yeni Müsavat"



**ABŞ**-in avqustun 7-dən etibarən İrana qarşı sanksiyaları bərpa etməsinin gələcək baxımından hansı təhlükələr yarada biləcəyi ilə bağlı ən müxtəlif mövqelər meydana çıxmışdır.

Çoxları İranın iqtisadi yəndən çökdürülməsi üçün bu tipli sərət qərarların qəbul edildiyini düşünür. Qərbin cənub qonşumuzun dağıtmaq fikrində olmadığı, daxildən zəiflədərək buradakı rejimi devirmək məqsədinin olduğu qeyd edilir.

Gedən müzakirələrdə Azərbaycan da yer alır. Bu sanksiyaların cənub qonşumuzla olan milli və digər problemlərimizin həllində kömək ola biləcəyi deyilir. Bununla belə, Azərbaycana mənfi təsirlərindən də söz açılır.

lənmiş Ştatlar bu sanksiyaları tətbiq etməklə İran hökumətini maliyyə resurslarından məhrum edib onun terrorizmi dəstəkləməsinin qarşısını almaq istəyir. Sanksiyaların İran iqtisadiyyatına ciddi ziyan vuraçağı heç şübhəsizdir. Artıq İran rialının ətrafında baş

bu layihənin taleyi necə olacaq? Təbii ki, bütün bu suallar bizi düşündürür.

Keçmiş dövlət müşaviri, politoloq Qabil Hüseynli Amerikanın İranı dağıtmaq planının olmadığını qeyd etdi: "Ortada Suriya, İraq təcrübələri var. Çoxmillətli İran dövlətinin hissələrə ayrılması Yaxın Şərqdə sonu

gizli şəkildə bu qərarı dəstəkləməyə davam edəcək. Artıq bu ölkələrdən bəzilərinin şirkətləri İranı tərk etməyə başlayıblar. Fransa, Böyük Britaniya və Almaniya kimi ölkələr rəsmi Tehranla üstüörtülü oyun oynamağa başlayacaqlar. İranın hazırkı siyasi elitası vəziyyəti düzgün dəyərləndirib, danışıqlara get-

# İran ətrafındakı "halqa" daralır



## ABŞ-ın sanksiyaları Ərdoğan iqtidarını necə gücləndirir-şərh

**Əhəd Məmmədli:** "Sanksiyalara səbəb Türkiyənin müstəqil siyasətidir"

**Nəzakət Məmmədova:** "Türkiyəyə tətbiq olunan sanksiya o qədər də ağır deyil"

Son zamanlar Türkiyə-ABŞ gərginliyinin yenidən artması bir çox məsələləri gündəm edib. Ağ Evin qarşıdaş ölkənin daxili işlər və ədliyyə nazirlərinə sanksiya tətbiq etməsindən sonra Türkiyənin 2016-cı ildən etibarən başlayaraq Rusiya ilə yaranan yaxınlığının daha da möhkəmlənəcəyi deyilir. Eyni zamanda təzyiqlər qarşısında qardaş ölkənin gətdikcə güclənəcəyi yönündə səslənən fikirlər durmadan artır.

Qərb tərəfindən hər iki ölkəyə qarşı tətbiq edilən sanksiyaların onları bir-birinə bundan sonra daha da yaxın edəcəyi bildirilir. Bu sanksiyaların Türkiyədə prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan hakimiyyətini gətdikcə gücləndirdiyi qeyd olunur. Rusiya daxilindən belə fikirlər daha çox səslənir ki, bunun da təsadüf olmadığı vurğulanır. Şimal qonşumuzda Türkiyə ilə mövcud əlaqələrin davamlı olmasını istəyən ekspertlərin, hökumətə yaxın qüvvələrin ABŞ təzyiqlərinin Ərdoğan iqtidarını gücləndirdiyi və Rusiya ilə münasibətləri möhkəmləndirdiyi yönündə fikirlər ortaya atdıqları bildirilir.

Son olaraq, rusiyalı siyasi ekspert Vladimir Fitinin söylədiyi fikirlər diqqət çəkib. O deyib ki, ABŞ-ın Türkiyəyə tətbiq etdiyi sanksiyalar simvoldur: "Vaşinqton Ankaranın siyasi dayanıqlığını yoxlayır. ABŞ sanksiyaları Türkiyənin addımlarının qarşısını ala bilməz. Vaşinqtonun bu münasibəti Türkiyə-Rusiya əlaqələrini daha da möhkəmləndirəcək. Əsas itxilaf Suriya və kürdlər üzərindədir".

"Sivilizasiyalı və konfliktlərə baxmayaraq, Türkiyə dövlətçiliyinin gücləndiyini söylədi: "Hər zaman demişəm ki, Türkiyə, Rusiya, İran kimi dövlətçiliyi əsrlərə söykənən ölkələri sanksiyalarla yıxmaq mümkün deyil. ABŞ indi qədər sanksiyalarla heç kimi yıxmayıb. Balaca Şimali Koreya ilə belə bacara bilmədi. Türkiyə lirasinə qarşı sabotaj xalqı AK Parti iqtidarı ətrafında daha da sıx birləşdirir. Çünki böyük dövlətlərin vətəndaşları çətin dövərdə həmişə öz dövlətlərinin yanında olurlar. Türkiyəyə qarşı bu sanksiyalar müstəqil siyasət yürütdüyünə görədir. İstər Rusiya, istər İrana yönəlik Türkiyənin apardığı müstəqil siyasət Amerikanı çox narahat edir. Fikrimcə, sanksiyalar Türkiyəyə qarşı son həmlədir. Amerikanın bütün həmlələri puça çıxdığı üçün sanksiyalara əl atmağa məcbur qaldılar. Bu sanksiyaların başında böyüyən Türkiyənin müstəqil siyasəti durur. Rusiya, İran, həbsdən ev dustaqlığına buraxılan keşiş məsələləri bəhanədir. Tək Amerika deyil, digər iri gücləri ən çox qorxudan müsəlman coğrafiyasında yenidən böyüyən müstəqil Türkiyədir".

**Beynəlxalq əlaqələr üzrə mütəxəssis Nəzakət Məmmədova rəsmi Ankaraya qarşı olan sanksiyaların o qədər də ağır olmadığını düşünür:** "Sanksiyalar bir ölkəni iqtisadi cəhətdən zəiflətsə də, müəyyən vaxt sonra siyasi birliyi daha da möhkəmləndirir. Lakin uzun müddət davam etdikdə bir mərhələdən sonra sosial vəziyyətin pisləşməsi daxilə gərginliyə səbəb ola bilər. Təbii ki, nə zaman ölkənin xüsusiyyətləri, iqtidarın təbliğat strategiyasını, nə dərəcədə düzgün qurması da mühüm rol oynayan amillərdir. Türkiyəyə tətbiq olunan sanksiya o qədər də ağır deyil və fikrimcə, daha çox xəbərdarlıq səciyyəlidir. Lakin Türkiyə, İran, Rusiya kimi ölkələrdə xalqların xüsusiyyəti belədir ki, xarici təzyiqlər olduqca onlar öz hakimiyyətlərinin ətrafında daha sıx birləşirlər. Bir avropalı, yaxud amerikalı komfortlu həyat tərzini pozulan kimi küçəyə çıxıb hökumətdən nəse tələb edə bilər. Lakin Şərqi xüsusiyyətləri başqadır. Burada insanlar məhrumiyətlərə daha dayanıqlıdır. Sanksiyalar, təzyiqlər Türkiyə və Rusiyanı daha sıx birləşdirir. Ümumi düşmənlər olduqca onlar təkliddə bacarmayacaqlarını bildikləri üçün eyni mövqedən çıxış edirlər. Onların bu həmrəyliyi bir çox hallarda öz səmərəsini verir və ABŞ-ı geri çəkilməyə məcbur edə bilər. Yəqin ki, bundan sonra daha da yaxınlaşacaqlar. Putin avrasiyaçıdır. Ərdoğan da qərb yönümlü deyil. Odu ki, bu iki liderin siyasəti Türkiyə və Rusiyanı yaxın və orta perspektivdə eyni mövqedən çıxış edən siyasət yeritməyə vadar edəcəkdir. Rusiya və İrandan fərqli olaraq Türkiyəyə qarşı daha yüngül, xəbərdarlıq səciyyəli sanksiya tətbiq edilib və həyatı əhəmiyyətli sahələri əhatə etmir. Çünki Vaşinqton öz dəyərlərini müttəfiqini itirmək istəmir. Türkiyə istənilən an şərtləri yerinə yetirsə, Vaşinqtonun yanına geri dönə bilər. Rusiya və İranın isə belə bir şansları yoxdur".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"



**Fikrət Yusifov:** "Sanksiyaların daha ağır üçüncü mərhələsi mümkündür"

**Qabil Hüseynli:** "Ən qorxulusu İrana qarşı hərbi əməliyyatların başlaması olar ki..."

**Sabiq maliyyə naziri Fikrət Yusifov sanksiyaların İran iqtisadiyyatına ciddi zərbə vuracağını düşünür:** "Amerikanın İrana qarşı tətbiq etməyə başladığı sanksiyaların başlıca məqsədi İranı öz daxili və xarici siyasətini dəyişməyə, ABŞ-n tələblərinə uyğun yeni daha ədalətli nüvə sazişi imzalamağa məcbur etməkdən ibarətdir. Sanksiyaların birinci mərhələsində İran hökuməti tərəfindən ABŞ dollarının alınmasına, qızıl və digər qiymətli metallarla ticarətə, sənaye təşəvvüsünün idarə edilməsini nəzərdə tutan proqram təminatına, İran riali ilə əməliyyatların aparılmasına və milli valyutada dövlət borc öhdəliklərinin buraxılmasına qadağa qoyulur. Bundan başqa, İran xalçalarının və ərzaq məhsullarının alışına, sərnişin təyyarələrinin alınması üzrə müqavilələrə qadağa tətbiq ediləcək. Sanksiyaların noyabr ayının 4-dən etibarən qüvvəyə minməyə başlayan ikinci hissəsi 180 gün keçid dövrü başa çatdıqdan sonra tam işə düşəcək. Keçid dövrü İranla ticarət əlaqələri olan ölkələrə hazırlıq dövrü kimi verilir. Sanksiyaların yekun paketi İran neftinin ixracına, İran Mərkəzi Bankı ilə əməliyyatlar həyata keçirilməsinə qadağalar qoyulmasını nəzərdə tutur. ABŞ rəsmiləri bildirlər ki, Bir-

rən proseslər bu ölkənin iqtisadiyyatına ciddi zərbələr vurmağa başlayıb. ABŞ-ın əsas məqsədi İrandakı rejimin dəyişdirilməsinə nail olmaqdır. Sanksiyalar isə bu məqsədə bir vasitə kimi istifadə edilir. Bu gün gərgin ictimai-siyasi bir durum yaşayan İranda yeni iqtisadi çətinliklərin nə kimi nəticələrə gətirib çıxaracağını təsəvvür etmək çətin deyil. Belə bir vəziyyətdə milyonlarla insanın iş yerlərini itirməsi çox təhlükəlidir. Bu İranda sosial gərginliyin son həddə qədər artmasına apara bilən bir yoldur. Digər tərəfdən, ABŞ-ın bu sanksiyalarla kifayətlənəcəyi də inandırıcı görünür. Hesab edirəm ki, bu sanksiyaların daha ağır üçüncü mərhələsi mümkündür ki, bu da İran iqtisadiyyatını və onun maliyyə sistemini tam iflic halına sala bilər. Bizə qonşu olan ölkə ilə bağlı bu addımlar İran-Azərbaycan ticarət əlaqələrinə də mənfi təsir edəcək. Biz Şimal Cənub Ticarət dəhlizi vasitəsilə İran ərazisindən cənubdan şimala daşınan yüklərin həcmiminin əsaslı şəkildə artırılmasını proqnozlaşdırırıq. Bu məqsədlə Bakı-Astara-Rəşt dəmir yolunun bir hissəsinin maliyyələşdirilməsi üçün İran tərəfinə maliyyə dəstəyi göstərmək öhdəliyimiz var. İranda yaranacaq mürəkkəb iqtisadi və maliyyə durumu şəraitində

görünməyən dağıdıcı proseslərə rəvac verə bilər. Bu işə ABŞ-ın da strateji maraqlarına uyğun deyil. Rəsmi Vaşinqton bunun əsas rəqibləri olan Rusiya və Çin kimi dövlətlərə əlverişli imkanlar yarada biləcəyini çox gözəl başa düşür. Bu nöqtəyi nəzərdən İranı dağıtmağı qarşısına əsas məqsəd kimi qoymur. Yeni dünya düzenində də Birləşmiş Ştatlar bunun belə olmasını istəmir. Lakin Amerikanın İranın siyasi rejimini dəyişmək istəmədiyini desək yanlış olar. Minimum həddə bu siyasi rejimin çökdürülməsi, yaxud islahatlara məcbur edilməsi planları var. Maksimum həddə isə bürokratik rejimin bütünlüklə dəyişdirilməsi və dünyəvi siyasi rejimin bərqərar olmasını mümkündür. Bunun üçün iqtisadi sanksiyalara başlanılıb. İran rejimi bəlkə də tarixinin ən çətin anlarını yaşayır. Bu çətinliyi təkə Amerikanın sanksiyaları deyil, əhalinin ümumi əhval-ruhiyyəsi də yaradır. Ölkə artıq bu cür idarəçilikdən tamamilə bezib. Əhalinin 80-90%-i rejimin getməsinə istəyir. Bu məqsədlə də hansısa formada etiraz aksiyalarına qatılır. İş o yerə çatıb ki, rejimin mövcudluğu tarixində əhali ilk dəfə olaraq Qum şəhərində küçələrə çıxıb, hakimiyyətin getməsinə tələb edir. Düşünürəm ki, İrana qarşı sanksiyalara qoşulmayan bezi Avropa ölkələri

məlidir. Cənub qonşumuzda ciddi diqqətçəkən vəziyyət yaranıb. Bu vəziyyətin inkişafı İran dövlətçiliyi üçün heç də xoş olmayan gələcək vəd edir. Çıxış yolu yeni nüvə sazişinin əldə olunması üçün danışıqların başlanmasından gedir. İran inad etməli, Rusiya və Çinin dəstəyindən istifadə edərək yeni nüvə sazişi üzərində düşünməlidir".

**Politoloq sanksiyaların Azərbaycana mümkün təsirlərindən də söz açdı:** "Zənn etmirəm ki, mövcud vəziyyət Azərbaycanın işini yüngülləşdirsin. İstənilən halda İran qonşu ölkədir, əlaqələrimiz ciddi səviyyəyə çatıb. Məsələn, İranda avtoqayıma sənayesinə vurulan zərbə Neftçalada İranın texniki dəstəyi ilə fəaliyyət göstərən avtomobil zavoduna mütləq təsir göstərəcək. Cənub qonşumuzla inşaat sektorunda ciddi əməkdaşlıq edirik, oradan xeyli inşaat materialları alırıq. Ən qorxulusu İrana qarşı hərbi əməliyyatların başlaması olar ki, bu Azərbaycan üçün heç də arzuolunan olmaz. Orada çoxsaylı soydaşlarımız var. Yarana biləcək durumun hərtərəfli dəyərləndirildikdən sonra belə qənaətə gəlməkdən başqa yol görmürəm".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"





## Vətən həsrəti çəkən həkim Kanadanı niyə tərk etmədi...

**Samir SARI**

**Bizim həmvətənlərin bir yaxşı xasiyyəti var: vətənə çox bağlıdır.**

İstəyirsən, bunları apar bağ-bağatının içindən sərən çaylar axan, bihüş etməyən şerablar paylanan, 72 huri və lazımı qədər qılmanla təmin olunan məkənlərdə yerbəyer et, çox çəkməz darıxacaqlar, geriyə, Keşləyə, Sulutəpəyə, Eyvazallara, Ətyəmzliyə qayıtmaq istəyəcəklər.

Bax, o, İsveçdə, Hollandiyada, İsveçdə, Almaniyada oturub gün axşamacan sosial şəbəkədə "vətən" deyə-deyə zəhləmizi tökənlər var ha, bu kateqoriyadandırlar. Arada ölkəyə, ana vətənə gəlir, elə aeroportdaca pərt olur, prospektlə evə doğru hərəkət edəndə özünə söylür (bəzən də "ayağım qırılaydı bura gəldiyim yerdə" deyə özünü qarğayır), üç-dörd gündən sonra it peşmanı olaraq əlindəki geri dönüş biletinin tarixinə baxır, günü gələndə təyyarəyə atılıb uçur, gedirlər. Di gəl, 1 aydan sonra yenə "ah, vətən, gözəl vətən" sızıldamaları başlayır.

Bu, nə xasiyyətdirsə, yalnız bizimkilərə məxsusdur. Başqa millətlər qürbətə bu qədər "ah-uf" etmirlər.

Bu xüsusda maraqlı bir məqam da var. O "başqa millətlər" dediyimiz qövmə məxsus mühacirlər olduqları ölkədə tez təşkilatlanır, birləşsə, bizimkilər əksinə, yerli cəmiyyətə daha tez qaynayıb-qarışır, tezliklə onlardan biri olurlar. Bir nəsil sonra isə tam assimilyasiya olunurlar. Yeni buradan ana dilindən başqa heç bir dili bilməyə-bilməyə gedən babanın nəvəsi 3-4 dil bilir, amma ana dilini bilmir və o nəvə "vətən" deyəndə doğulduğu şəhəri, məsələn, Malmönü, Kölnü, Zvolneni nəzərdə tutur, daha babasının tərk edib gəldiyi Bakını, Gəncəni yox.

İndi sizin üçün müvafiq mövzuda hörmətli bir doktorun əsərdən əhvalatı yazacam. Hadisə onun Kanadadakı həmkarının, dostunun başına gəlib.

Uzun illər öncə bir çamadanıyla Kanadaya gedən həkim həmvətənimiz yavaş-yavaş özünə yer edir, dil öyrənir, ixtisasını artırır, klinikada işə düzəlir və özünə, el dilində desək, gün ağlayır: əla maaş, ev, maşın, uşaqların təhsili, bankda hesab və s.

Bəs nə çatmır? Vətən. Onu xroniki vətən çatışmazlığı sindromu çulğayır. Vətəndəki dost-tanışlarla, qohum-əqrəbalarla sürəkli yazışmalar da həmvətənimizin vətən həsrətini, türkən sözü, gidərmir, o, küləkli Bakıdan, onu basabas avtobuslarından, havasız, iyli metrosundan, kələkbaz alverçilərindən, rüşvətxor məmurlarından, avtomobilin pəncərəsindən yola, küçəyə banan qabığı və sellofon torba atan sürücülərdən ötrü danxır. Həm də çox danxır, o qədər danxır ki, bir gün ev-eşiyini, işini, olan-qalanını Kanadada buraxıb doğma vətənə dönmək qərarı verir, 15 gün sonraya təyyarə bileti alır.

Bu 15 gündə buradakı dost-tanışıyla yazışan həkimi heç cür fikrindən daşındırmaq olmur. O, ölkəmizdəki realıqları yaxşı bilsə də, deyir, yox ey, qürbətə xan olunca, vətəndə dilən, gez.

Həmvətənimizin uçuş saatına iki gün qalmış xoşagəlməz hadisə baş verir. Doktor şəhərdə avtomobil sürərkən qəfildən önünə bir piyada çıxır və qəza baş verir. Yaralını xəstəxanaya, həmvətənimizi polis bölməsinə aparırlar. Polisdə onun ifadəsini alır, deyirlər ki, indi gedin evinizə, hadisəni araşdırıb çağıracağıq. Doktor evinə gələ-gələ fikirləşir ki, vətənə qovuşacağına iki gün qalmış bu nə iş idi, başına gəldi, indi hər şey məhv olacaq, həbsxanaya düşəcək, zərərçəkənə ağır kompensasiya ödəyəcək.

İki saatdan sonra eloğlumuzu yenidən polisə çağırırlar, deyirlər, ser, məsələni araşdırdıq, sizdə günah yoxdur, günahın hamısı hazırda komada olan piyadadır, indi sizin hüququnuz var ki, ondan şikayətçi olasınız, sizə dəymiş maddi, psixoloji zərərin ödənməsi üçün kompensasiya tələb edəsiniz.

Təbii ki, doktor onsuz da yataqda olan şəxsdən kompensasiya tələb etmir, yaxşı qurtardıqına sevine-sevine, Kanadanın hüquq-mühafizə orqanlarının ədalətinə, qanunların mükəmməlliyinə heyran qala-qala bayıra çıxır və birdən yadına düşür ki, iki gündən sonra bu ölkə ilə vidalaşacaq. Eloğlumuz cibindən təyyarə biletini çıxarır, baxır, öz-özünə deyir: "Mən hansı ağılla belə ölkəni qoyub gedirəm?"

Həmvətənimiz ana vətənə gələsi olmur və hələ də soyuq və gözəl Kanadada öz həyatını yaşayır.

Yeni dediyim odur ki... vətən yaxşı şeydir, amma Kanada kimi olsa, lap əla olar.

# 12

yaşlı meksikalının  
Beynəlxalq  
Avtonom

Universitetinə qəbul olması xəbərini eşidənlər təəcübübləndi. Belə ki, Karlos Santamaria Dias biotibbi fizika fakültəsinin bakalavr səviyyəsində təhsil alacaq.

Karlos məktəb həyatının ilk illərində müstəqil şəkildə fizikanı və riyaziyyatı öyrənməyə başlayıb. 9 yaşında o, artıq kimya, biokimya və biologiya üzrə proqramlarda iştirak edib. 12 yaşlı tələbənin əsas məqsədi nadir xəstəliklərin müalicəsi üçün dərman tapmaqdır.

Universitetdən bildirib ki, 12 yaşlı tələbəyə digər uşaqlara yanaşdıqları kimi yanaşacaqlar. Ona hər hansı güzəşt edilməyəcək, xüsusi imtiyazları olmayacaq.

Karlosun vaxtından əvvəl tələbə adı qazanması ilk hadisə deyil. Tarixdə bir neçə dəfə belə hallar baş verib. Maraqlıdır, vaxtından əvvəl universitetə qəbul olmağın uşaqlara mənfi, ya müsbət təsiri varmı?

**Təhsil eksperti Kamran Əsədov hesab edir ki, vaxtından əvvəl tələbə adını qazanmaq o qədər də yaxşı hal deyil:**

"Orta məktəbdən fərqli olaraq, ali məktəbi vaxtından əvvəl bitirmək olar. Qeyd edirəm ki, biz Bolonya prosesinə qoşulmuşuq və bu mənada universiteti 4 ildən tez bitirmək faktı Bolonyanın prinsiplərindən biri hesab edilir. Baxmayaraq ki, biz bu sistemə uzun müddətdir qoşulmuşuq,

amma yerli ali təhsil müəssisələrində daha çox kreditlə bağlı məsələlərə önəm verilir. Təhsilin bakalavr və magistratura pilləsini vaxtından əvvəl bitirmək, o cümlədən tələbələrə əlavə kredit vermək bizdə gündəmdə deyil. Düz-

Əsas tələb tələbənin qiymətinin yüksək olması və ayrı-ayrı kurslarda olan finlari proqram dairəsində alınmasıdır. Mən özüm belə bir şeyin şahidi olmuşam. Keçmiş Qafqaz Universitetində bir tələbə 4 illik təhsilini bir il öncə bitirib. O,

bu təcrübə var. Ən yaxşı yaradıcı və fəal tələbələr bu işin öhdəsindən gələ bilirlər. Amma 12 yaşlı bir şəxsin tələbə adını qazanması o qədər də uğurlu deyil. Bu təcrübə o qədər də effektiv olmur. Çünki birincisi, həmin şəxs digər tələ-

# Meksikada 12 yaşlı uşağın tələbə olmasına Bakıdan baxış

Təhsil eksperti deyir ki, bu o qədər də uğurlu deyil



**Kamran Əsədov**

dür, bir neçə ali məktəbdə müşahidələrimə əsasən bir neçə tələbə buna cəhd edib. Əlavə kredit götürməklə təhsilini vaxtından əvvəl bitirmək istəyən tələbələr olub. Bunun üçün universitet tələbəyə şərait yaratmalıdır ki, o, buraxılış imtahanını da verə bilsin. Dünya təcrübəsində belə bir sistem tətbiq edilib.

öz dərslərini əla oxumaqla yuxarı kurslardan dərslər götürdü və universitet də buna şərait yaratdı. Əslində bu heç də təzə məsələ deyil. Bolonya prosesinə qoşulandan bəri bu ənənə mövcuddur. Digər dövlət universitetlərində belə bir sistemin tətbiq edildiyi haqda məlumatım yoxdur, amma özəl ali məktəblərdə

bələrlə müqayisədə həm fiziki, həm də dünyagörüşü baxımdan zəif olur. Bundan başqa, onun kompetensiyaları da universitetin meyarlarına cavab verməyəcək".

**Təhsil eksperti bildirir ki, 12 yaşlı uşağın fitri istedadı, riyazi bilikləri ola bilər, amma onun digər fənləri də eyni səviyyədə mənimsəməsi mümkün deyil:**

"Düşünürəm ki, azyaşlı uşaqların vaxtından əvvəl tələbə adını qazanması təcrübəsi o qədər də uğurlu variant deyil. Bir çox hallarda azyaşlı istedadlı uşaqları cəlb edib onlara tələbə bileti verən universitetlər bunu reklam naminə, adlarının mətbuatda hallanması üçün edirlər. Belə halların təhsilin inkişafına təsiri ola bilməz".

□ **Ləman MUSTAFAQIZI, "Yeni Musavat"**

## Yayda zəhərlənməmək üçün qida məhsullarını necə saxlamalı?

**Q**idaların uzunmüddətli istifadəsi üçün onların qorunub saxlanması əslində insanların daim üzərində durduğu bir məsələdir. Qida məhsullarının keyfiyyətini qorumaq üçün keçmişdən günümüzdə qədər bir çox effektiv metodlardan istifadə edilir.

Bəs görəsən, ən düzgün metod hansıdır?

Bununla bağlı Azərbaycan **Qida Təhlükəsizliyi Agentliyindən** "Yeni Musavat"a bildirilir ki, yüksək temperaturda edilən pasterezə, sterilizasiya və aşağı temperaturda dondurulma və soyudulma prosesləri tez xarab olan qidaların qorunmasında geniş yayılmış metodlardır: "Lakin prosesdən sonra məhsullar daşınma, saxlanma mərhələlərində icazə verilən temperatur həddini (yəni optimal temperatur) aşarsa o zaman da məhsulun xarab olmasına və təhlükəli hala gəlməsinə səbəb olur. Hazırda möv-



sümlə əlaqədar olaraq məhsulların saxlanma şəraitinə daha çox xüsusi diqqət yetirilməlidir. Qida məhsullarını günəş şüalarının birbaşa təsirindən qorumaq lazımdır. Uzun müddət günəş şüaları altında saxlanılan məhsullardan istifadə zamanı zəhərlənmə ehtimalı daha yüksək ola bilər. Bu səbəbdən istehlakçılarımız məhsul alan zaman saxlanma

şəraitinə xüsusi diqqət yetirməlidirlər. Saxlanma şəraitinə düzgün əməl edilməyən qida məhsullarının istifadəsi insan orqanizmində müxtəlif fəsadlara yol açır. Yay mövsümünün gəlişi ilə əlaqədar olaraq insanlar arasında sərinləşdirici içkilərə xüsusi tələbat yaranır. Bildiyimiz kimi də sərinləşdirici içkilərin çox hissəsi plastik qabda qablaşdırılır. Satış

nöqtələrində və mətbəxdə ən əsas problem soyuducudan kənar qalan məhsullarda soyuq zəncir sisteminin pozulmasıdır".

**Süd otaq temperaturunda deyil, hər zaman soyuducuda saxlanılmalıdır:**

"Ağız açılmış paket südlər soyuducuda ən çox 2-3 gün qalmalıdır. Əgər qutu açılmayıbsa, son istifadə tarixinə qədər saxlaya bilərsiniz. Lakin ultra pasterezə olunmuş südlərdə patogen bakteriyalardan tamamilə yox edildiyi üçün otaq temperaturunda saxlanıla bilər. Yalnız bu südlərin ağız açıldıqdan sonra 0-4 dərəcədə soyuducuda saxlanaraq ən qısa müddətdə istifadə edilməlidir. Məhsul saxlanılan anbarlarda temperaturu ölçmək üçün müxtəlif tipli termometrlərdən istifadə olunur. İri anbarlarda 3 yerdən az olmayaraq (giriş, orta hissə və anbarın ən dərin yerində) termometr yerləşdirilir və hər gün temperaturu nəzarət olunaraq qeydlər aparılmalıdır".

□ **Ləman MUSTAFAQIZI, Musavat.com**



**A**zərbaycanın bank sistemində bəzi müsbət meyllər hiss olunmaqdadır. Belə ki, bu ilin altı ayı ərzində bankların müştərilərə verdiyi kreditlərin həcmi artıb.



Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının (MBNP) açıqladığı statistikaya əsasən bu il iyulun birinə bankların müştərilərə verdiyi kreditlərin məbləği 11 milyard 712,4 milyon manat təşkil edib ki, bu da may ayı ilə müqayisədə 160,1 milyon manat və ya 1,39 faiz artım deməkdir. Ümumiyyətlə, ilin əvvəli ilə müqayisədə banklar kreditləşməni 374,8 milyon manat və ya 3,3 faiz artırıb.

Hesabat dövründə banklar kreditlər üzrə mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün 1 milyard 642 milyon manat məqsədli ehtiyat ayırıb. Bu, may ayındakı göstəricidən 0,6 milyon manat və ya 0,04 faiz azdır.

Mərkəzi Bankın açıqladığı məlumata görə isə 2018-ci ilin iyun ayında əhali tərəfindən banklara yerləşdirilən əma-

nətlərin həcmi 8 milyard 109,3 milyon manat təşkil edib ki, bunun da 3 milyard 048,7 milyon manatı (37,6 faiz) milli valyuta, 5 milyard 060,6 milyon manatı (62,4 faiz) isə xarici valyuta ilə yerləşdirilib. 2017-ci ilin analoji dövrü ilə müqayisədə bu il əhalinin banklarda manatda yerləşdirdiyi əmanətlərin həcmi 1 milyard 210,3 milyon manat və ya 1,7 dəfə artıb. Xarici valyutada yerləşdirilən əmanətlərin həcmində isə 8,1 milyon manat və ya 0,2 faiz azalma var.

Bununla yanaşı, cari ilin may ayı ilə müqayisədə iyunda manatda olan əmanətlərin həcmi 129,5 milyon manat və ya 4,44 faiz artıb, xarici valyutada olan əmanətlərin həcmi isə 112,3 milyon manat və ya 2,3 faiz azalıb.

# Bank sistemində durum stabilləşir, amma...

**Pərviz Heydərov: "Neftin qiyməti düşməyə başlayarsa..."**

**Banklarda qeydə alınan bu göstəriciləri sektorun böhrandan çıxmasının əlaməti hesab etmək olarmı? İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərov müsbət tendensiyanın olduğunu qeyd etsə də, bunların hələ bank sisteminin düşdüyü ağır vəziyyətdən köklü şəkildə çıxmasının əlaməti olmadığını deyir:** "Bank sektorunda köklü problemlər olduğu kimi qalır. Son vaxtlar əmanətlərin, xüsusilə də milli valyutada olan əmanətlərin həcmünün artması, kreditləşmənin çoxalması kimi müsbət tendensiya müşahidə olunur. Lakin bunlar bizə əsas vermir deyək ki, əhəlinin banklara olan inamı bərpa olunub, yaxud olunmaq üzrədir. Çünki qoyulan əmanətlərin həcmi artması heç də orta statistik vətəndaşa, orta təbəqəyə bağlı proses deyil. Bu artımın

mənbəyi bankların təsisçilərinə, yaxın çevrəsinə daxil olan şəxslərdir. Hansı ki, bankların çöküşü prosesi ardıcıl xarakter aldığı vaxtlarda onlar vəsaitlərini banklardan çəkirdilər. İndi bankların çöküşü prosesi müəyyən müddətdir dayanıb. Bu da ölkə iqtisadiyyatında idxal-ixrac proseslərində aparıcı rol malik olan həmin dairələrin pullarını yenicdən yaxın banklara yatırmamasına səbəb olub".

**Ekspert hesab edir ki, bankların ən böyük problemi olan vaxtı ötmüş kreditlər artmağa davam edir:** "Vaxtı keçmiş kreditlərin həcmi 2 milyard manata yaxındır. Onların ümumi kredit portfelində payı 14 faizdən yüksəkdir. Pis olan budur ki, problemlı kreditlərin həcmi azalmır, əksinə, artın dinamikası var. Bu problem olduğu müddətdə

bank sektorundakı digər müsbət dinamikaları davamlı saymaq mümkün deyil. Nə vaxt problemlı kreditlərin artımı dayanacaq, onda biz bank sektorunda davamlı müsbət tendensiyaların başladığını deyə biləcəyik".

**P. Heydərovun dediyinə görə, Azərbaycanın bank sektoru iqtisadiyyatın digər seqmentləri kimi neft qiymətlərindən asılı vəziyyətdədir:** "Nə qədər ki, neftin dünya bazar qiyməti yüksək idi, ölkəyə xarici valyuta axını vardı, bank sektorunda da kapital durumu müsbət idi. Elə ki, qiymət düşdü, bank sektorunda ciddi problemlər özünü göstərməyə başladı. Bu problemlərin ən bir nöqtəsi Beynəlxalq Bankda müşahidə olundu. Son vaxtlar bankların bağlanması prosesinin dayanması, müəyyən müsbət dinamikala-

rın müşahidə olunması da məhz neftin qiymətinin yüksəlməsi ilə bağlıdır. Bank sisteminin neftin qiymətinə bu bağlılığı o vaxta qədər davam edəcək ki, banklar iqtisadiyyatın real sektoru ilə qarşılıqlı şəkildə işləməyə başlayacaqlar. Yeni kreditləşmə istehlak deyil, istehsal və emal sahələri üzrə artacaq, kənd təsərrüfatı və sair sahələrə olmaqla uzunmüddətli xarakter daşıyacaq. Bu şəraitdə neftin qiyməti yenidən düşməyə başlayarsa, banklar daha ciddi problemlərlə üzləşəcəklər. Buna görə də təcili olaraq bank sistemində islahatlar həyata keçirilməli, bütün banklar restrukturizasiya olunmalıdır. Eyni zamanda problemlı kreditlərin artmasının qarşısı alınmalıdır".

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

# Bəşəriyyətin ömrünü uzadan alternativ enerji- dünyada yeni düzən formalaşır

**Ekspert: "Bir neçə il sonra neftin yalnız kimya sənayesində önəmi qalacaq"**

**Ə**traf mühitin qorunması və planeti xilas etməyin yolları ilə bağlı düşünülmüş layihələr sırasında alternativ enerji ön sırada gəlir. Öncə onu qeyd edək ki, alternativ enerji təbiətin çirklənməsinin qarşısını almaq məqsədilə işləyən enerji çeşidlərinin ümumiləşmiş adıdır. Alternativ energetika daha çox gələcəyə yönələn perspektiv sahədir. Ətraf mühiti çirklənmədən qorumaq üçün alternativ enerji mənbələrindən istifadə olunması məqsəduşğundur. İnkişaf etmiş ölkələr (ABŞ, Kanada, Böyük Britaniya, Almaniya, Rusiya və s.) alternativ enerji mənbələrindən istifadəni genişləndirməklə və ətraf mühiti çirklənmədən qorumağa cəhd göstərirlər.

Alternativ enerji dedikdə bura günəş, külək enerjisi, hidroenergetika və digərləri daxildir. Dünyada Günəş enerjisindən istifadə istiqamətində ciddi işlər görülür. Xüsusilə də neft və qaz kimi təbii ehtiyatları olmayan ölkələr alternativ enerjiyə daha çox diqqət ayırır və bu sahə üzrə yeniliklərə can atırlar. Avropa ölkələri hesab edirlər ki, alternativ enerji vasitəsilə neft və qaz ölkələrindən enerji asılılıqlarını aradan qaldırmış olarlar. Bu, həm də ölkələrin enerji təhlükəsizliyi baxımından ön planda duran layihədir. Lakin hazırkı məqamda külək və Günəş enerjisi alınsa da, bu ener-

jini depolayıb saxlamaq üçün qurğular lazımi həddə inkişaf etməyib. Elə alternativ enerjinin də ən böyük problemi budur. Yeni əgər külək əsmirsə, bu enerji ilə təchiz olunan obyektlər, ərazilər və ya cihazlar işləməyəcək.

Dünyada artıq elektrikle işləyən avtomobillərə daha çox önəm verilir. Belə ki, 2040-cı ildən sonra Britaniyada dizel və benzinlə işləyən yeni maşınlar satışdan yığılırılacaq, bundan daha 10 il sonra isə gözlənilir ki, bütün maşınlar elektrik mühərriki olacaq.

ABŞ-da satılan bütün elektrik mühərriki maşınların təxminən yarısı Kaliforniya şta-

tı tərəfindən alınır - hazırda Kaliforniyada təxminən 340 000 ədəd elektrik mühərriki avtomobil var.

Alternativ enerjinin üstünlüyü həm də ondan ibarətdir ki, bərpa oluna bilər. Çünki enerjinin alınması zamanı təbiətdə daim baş verən proseslərdən istifadə olunur və bu mənbələr insan istifadəsi nəticəsində tükənə bilməz.

Alternativ enerjinin alınması ilə bağlı gedən proseslər inkişaf xəttində olsalar da, mütəxəssislər hesab edirlər ki, hələ uzun müddət dünyada neftə olan tələbat dəyişməz qalacaq. Elə alternativ enerjinin inkişafının ləng getməsinə səbəb də neft-qaz ölkələri və neftdən gəlir əldə edən ölkələrin fəaliyyəti göstərilir.

**Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat" a danışan ekspert Natig Cəfəri söyləyib ki, alternativ enerji ilə bağlı problemlərin həlli istiqamətində ciddi işlər gedir:**

"10 il bundan öncə ilə mü-

qayisədə indiki əldə olunan nailiyyət arasında kifayət qədər böyük fərq var. Artıq İspaniyada, Amerikada fəaliyyət göstərən elə startup şirkətlər var ki, onlar batareyalarla bağlı çox ciddi irəliləyiş əldə ediblər. İndiyə qədər elektrikle işləyən avtomobillərdə iki problem vardı. Bunlardan biri batareyaların doldurulmasının uzun zamana başa gəlməsi, ikincisi isə bu batareyalarla avtomobillərin çox qısa məsafəyə qədər gedə bilməsi idi. Gələn il üçün isə elə batareyalar hazırlanıb ki, onlar 30-35 dəqiqəyə doldurulub, 1000 kilometrə qədər məsafə üçün bəs edəcək. Hesab edirik ki, dünyada enerji xəritəsinin dəyişməsi ilə bağlı yaxın gələcəkdə fantastik dəyişikliklərin şahidi olacağıq. Neft korporasiyalarının maraqlarına gəlincə isə bununla bağlı xeyli faktlar var. Məsələn, 1970-ci illərdə Brazilyada iki çox məşhur elm adamının həlak olmasını neft şirkətlərinə



bağlayırlar. Çünki onlar artıq 70-ci illərdə yeni alternativ enerjilərin yayılmasına start verməyə çalışırdılar. Ancaq onlar müəmmalı şəkildə qəzaya düşüb öldülər. Bu sahədə çalışan alimlərin müəmmalı şəkildə ölməsi ilə bağlı bir neçə faktlar var. Dünyada belə işlərlə bu inkişafı saxlamaq mümkün deyil. 2020-ci ilə qədər bu sahədə inqilabi dəyişiklik olacaq. Avtomobillərdə yuxarıda qeyd etdiyimiz batareyalar öz effektivliyi versə, bu, avtomobil sənayesində yeni inqilabi dəyişikliklərə səbəb olacaq. Bu isə dünyada neft istehlakını kəskin azalda bilər".

**Ekspert bildirib ki, sənayedə neftin yeri hələ bir müddət üst səviyyədə qalacaq:**

"Neftə biz bu günə qədər yanacaq kimi baxmışıq. Hətta bizdən 150 il öncə yaşamış Mendeleevin məşhur sözü var ki, nefti ancaq yanacaq kimi görmək, pul əsginaslarını odda yandırmaq kimi bir şeydir. Yeni neftdən daha çox

məhsullar alına bilər. Məhz bu baxımdan 30-50 il ərzində neftin müxtəlif sahələrdə istifadə olunması davam edəcək. Getdikcə, məsələn, qeyri-üzvü kimyada neftin istifadəsi artı da bilər. Ancaq yanacaq, enerji məsələsində neft artıq geriye gedir. Xüsusilə də avtomobillərdə, daxiliyanma mühərriklərində neftdən istifadə trendi getdikcə azalacaq. 2030-cu ildə bəzi ölkələr yanacaqda işləyən avtomobillərdən tamamilə imtina edəcəklər. Artıq Danimarka, Hollandiya, İsveç, Norveç bu barədə qərarlar alıb. Fransanın da yaxın gələcəkdə belə bir qərar alması gözlənilir. Elektrik enerjinin istehsalında isə neft daha kəskin şəkildə azalır. Artıq Avropa, Kanada, Amerikada bundan tamamilə imtina edilir. Bu isə onu göstərir ki, kimya sənayesində neftin önəmi qalsa da, enerji sahəsində yavaş-yavaş sıradan çıxacaq".

□ **Əli RAİS, "Yeni Müsavat"**



**A**vqustun 7-də Tovuz rayonunun Əlibəyli kəndində iki dinc sakin minaya düşüb. Belə ki, kənd sakini, 14 yaşlı Elgün Hüseynov mal-heyvan otararkən piyada əleyhinə minaya düşüb. Onu ərazidən çıxarmaq üçün köməyə gədən 24 yaşlı Elşad Mehdiyev də bədəninə müxtəlif yerlərdən qəlpə yaraları alıb.

Bildirilib ki, xəstəxanaya çatdırılan Elgün Hüseynovun vəziyyəti ağırdır. Həyatına təhlükə var. Sol ayağı və bədəninə qırışqandan aşağı hissəsi amputasiya olunub. Elşad Mehdiyevin isə yüngül qəlpə yaraları ilə müalicəsi davam etdirilir.

Düşmənlə təmas xəttinə yaxın yerləşən bölgələrimizdə bu cür hallar tez-tez baş verir. Azərbaycanda ərazilərin minalardan təmizlənməsinə Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi üzrə Milli Agentlik (ANAMA) baxır. ANAMA 1998-ci il 18 iyul tarixində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 854 sayılı sərəncamı əsasında Ərazilərin Yenidənqurma və Bərpa Komitəsinin nəzdində yaradılıb. Ümumilikdə isə Azərbaycanda iki cür mina/partlamamış hərbi sursat problemi mövcuddur: Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal altında olan ərazilərdə və işğaldan azad edilmiş ərazilərdə olan mina problemi.

Tez-tez ANAMA-nın partlamamış hərbi sursatları zərərsizləşdirməsi ilə bağlı xəbərlər oxuyuruq. Ancaq təəsüf ki, bədbəxt hadisələr də az olmur və nəticədə dinc sakinlərimiz həyatlarını itirir, ən yaxşı halda isə çox ciddi bədən

# Sərhəd kəndlərində mina təhlükəsi

Düşmən minası iki dinc sakinimizi ağır yaraladı; **ekspert: "ANAMA bu kimi ərazilərin minadan təmizlənməsi işini çatdırma bilmir"**



xəsəreti alaraq ömürlük əlil qalırlar.

**"Yeni Müsavat"a danışan hərbi ekspert Üzeyir Cəfərov hadisənin baş verməsində hərbiçilərin heç bir günahının olmadığını söylədi:**

"Biz dəfələrlə təmizlənməmiş minalar məsələsinə toxunmuşuq. Düşmənin basdırdığı minalarla bağlı bizdə formulyar deyilən sənəd olmalıdır. Həmin sənəd isə bizim əlimizdə mövcud deyil. Ona görə də bəzən yerli sakinlər tanış olmayan ərazilərə daxil olurlar. Sözsüz ki, müəyyən işarə-

lər qoyulmalı və göstərilməlidir ki, təhlükəli ərazidir və həmin ərazilərdə mülki şəxslər son dərəcə diqqətli olmalıdırlar. Bu, xüsusilə Füzuli rayonunun vaxtilə işğal altında olan ərazilərinə, o cümlədən Tovuzun, Qazağın, Gədəbəyin ərazilərinə aiddir. Son hadisənin detallarını bilməyəm də hesab edirəm ki, minaya düşən şəxslərin özlərinin də çox böyük günahı var. Çünki tanıdığım həmin ərazilərdə Müdafiə Nazirliyinin müvafiq hərbi hissələrinin şəxsləri tərəfindən lazım olan göstəricilər qoyulub. Bu

göstəricilər sırasında "Girmək qadağandır", "Ehtiyatlı olun, mina var" yazılmış lövhələr yer alır. Ancaq görünür ki, bizim gənclər çox böyük ehtiyatsızlıq ətrafına yol veriblər və nəticədə belə xoşagəlməz hadisə baş verib. Bildiyim qədər həmin gənclər əvvəllər də hadisə baş verən ərazidə olublar. Çünki ora elə yerdirdi ki, faktiki olaraq düşmənlə təmas xəttində yerləşirdi. Bizim bəzi sakinlər çağırışlara əhəmiyyət vermirlər və xoşagəlməz hallar yaranır. Əlibəyli kəndi düşmənin vaxtilə bir neçə dəfə daxil olub, çıx-

dığı ərazidir. Düşünürəm ki, həmin minalar son vaxtlar basdırılıb. Bu ərazinin camaatı bölgəni çox yaxşı tanıyır. Yəqin ki, bu dəfə hansısa səbəbdən ehtiyatsızlıq ediblər. Ola bilər ki, gənclər mal-qaranın dalınca qaçıblar və sairə".

**Ekspert bildirib ki, ANAMA bu kimi ərazilərin minadan təmizlənməsi işini çatdırma bilmir:** "Çünki adətən ANAMA işğaldan azad olunmuş ərazilərdə iş aparır. Ancaq Əlibəyli kəndi elə bir həssas nöqtədir ki, orada hələ də mülki şəxslər bir qədər ehtiyatlı olmalıdırlar. Orada elə minalar var ki, atəşkəsə qədər basdırılmış minalardır. Elələri də var ki, yağış-sel suları həmin partlayıcı sursatların yerlərini dəyişib. Ona görə də həmin ərazidə mal-qara otaranlar, gəzib dolaşanlar bir daha ehtiyatlı olsunlar. Xüsusilə də bu bölgələrə qonaaq gədən əraziyə diqqət etməlidirlər. Həm hərbiçilər, həm də kənd sakinləri ərazi ilə bağlı məlumatlı olub, qoyulan nişanlara diqqət etməlidirlər. Bu məsələdə hərbiçilərin hər hansı bir günahından söhbət gədməz bilməz. Hadisə sırf olaraq mülki şəxslərin ehtiyatsızlığı ilə bağlıdır.

Bundan əvvəl də oxşar hadisələr baş verib".

**Ekspert bildirib ki, hadisə baş verən ərazini neytral zona adlandırmaq olmaz:**

"Həmin əraziyə neytral zona demək olmaz. Bizdə Gədəbəy, Qazax, Tovuz istiqamətində elə yerlər var ki, orada düşmənlə təmas xətti bir neçə metr aralıdadır. Bu ərazi konkret olaraq Azərbaycanın işğal olunmamış ərazisidir. Hər hansı bir neytral zonadan söhbət getmir. Ancaq buna baxmayaraq düşmən əraziyə illər öncə minalar basdırıb və bu cür hadisələr yaşanır".

**"Bozqurd" batalyonunun komandiri olmuş Tovuz rayon sakini Etibar Əmiraslanov isə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, həmin ərazilərdə kənd sakinləri uzun zamandır ki, mal-qara otarırlar:** "Ərazidə bəzi yerlərdə nişan yoxdur. İkincisi də bu ərazidə kənd camaatı hər gün qoyun otarır. Ona görə də ehtimal etmək olar ki, bu minalar ermənilər tərəfindən yeni basdırılıb. Güman edirəm, erməni kəşfiyyatı bunu yuxarıdan görüb və qəsdən həmin əraziyə mina basdırıblar ki, mülki əhali yaralansın".

□ **Əli RAİS,**  
"Yeni Müsavat"

# İnsanları öldürən səbəblər

Adamlar daha çox ürək xəstəliklərindən dünyasını dəyişir

**D**ünyada hər gün təxminən 150 min insan ölür. Onlardan 100 mininin ölüm səbəbi müxtəlif xəstəliklərdir. 100 minin yarısı ürək çatışmazlığı, insult və s. xəstəliklərdən, təxminən 40 mini isə aclıqdan, anti-sanitar şəraitdən ölür.

Dünyanın üçüncü dövlətində, xüsusilə də Cənubi Asiya və Afrika ölkələrində uşaqların vəziyyəti daha acınacaqlıdır. Uşaqlar beş yaşına çatmamış ölürlər. Yer kürəsinin bəzi yerlərində insanlar artıq çəkildən əziyyət çəkdiyi bir vaxtda Afrikada uşaqlar aclıq və susuzluqdan can verir.

Hər gün 14 min insan QİÇS, 5 min insan isə xərçəng xəstəliyindən ölür. Alkoqollu içki aludəçiliyi, siqaret, sağlam cinsi həyatın yoxluğuna görə isə hər gün minlərlə insan həyatını itirir. Hər gün 6 min insan bədbəxt hadisə, 3 min insan isə yol qəzası nəticəsində ölür.

Bundan başqa, dünyada hər saniyə 4 nəfər doğulur, 2 nəfər ölür.

Hər 102 saniyədə kimsə müharibədə həlak olur.

Hər 39 saniyədə bir kimsə intihar edir.

Hər 61 saniyədə kimsə öldürülür.

Hər 26 saniyədə kimsə avtomobil qəzasında ölür.

Hər 3 saniyədə kimsə aclıqdan ölür.

Hər 3 saniyədə 5 yaşına qədər bir uşaq ölür.

Dünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına görə, hər il dünyada 55 milyon insan ölür. Onlardan 7.3 milyonu işemik ürək xəstəliyindən ölür.

6.2 milyon insan insultdan, 1.9 milyon insan isə diarreya-dan həlak olur.

Yol-nəqliyyat qəzasında ildə 1.3 milyon insan tələf olur. Vərəmdən ildə 1 milyon insan həyatını itirir. Bədbəxt hadisələr zamanı 2.1 milyon insan ölür.

Aclıq və zəif qidalanma-



dan hər il 40 min insan ölür ki, bunların 45 faizi uşaqlar təşkil edir. Dünya əhalisinin hər 7 nəfərindən biri aclıqdan əziyyət çəkir. Eyni zamanda artıq çəki və piylənmədən dünya üzrə hər il 2.8 milyon adam ölür. Artıq çəki

və piylənmədən dünyanın 50 faizi, əsasən dünyanın 34 inkişaf etmiş ölkəsi əziyyət çəkir.

Uşaq ölümləri daha çox Hindistan, Nigeriya, Konqo və Pakistandadır. Onlar əsasən diarreya, sətəlcəm, infeksiya,

vərəm və malyariya xəstəliyindən ölürlər.

Alkoqoldan sui-istifadəsi səbəbindən, dünyada hər il 2,5 milyon insan ölür. Dünya liderləri - Rusiya və keçmiş Sovet İttifaqı ölkələridir. Burada hər 5-ci ölüm bu fenomenlə

bağlıdır.

Dövlət Statistika Komitəsindən "Yeni Müsavat"a verilən məlumata görə, Azərbaycanda 2017-ci ildə 144 min doğum, 57109 ölüm halı qeydə alınıb. Ölənlərin 31222 nəfəri şəhər, 25887 nəfəri isə kənd yerlərinin payına düşür.

Onlardan 750 nəfəri yol nəqliyyat hadisələrində həlak olub.

8665 nəfəri yenitörəmələrdən, 33663 nəfəri qan dövranı sisteminin xəstəliklərindən, 1839 tənəffüs sistemi xəstəliklərindən, 2769 travmalar, zərərçəkmişlər və xarici səbəblərin təsirinin digər nəticələrində ölüb.

2017-ci ildə törədilmiş cinayətlər nəticəsində zərərçəkmişlərin sayı 21561 nəfər olub.

Ötən il 1 yaşadək ölənlərin sayı 1700 olub. 44-ü bəzi infeksiya və parazitlər, 103-ü sinir sistemi, 15-i həzm sistemi, 235-i tənəffüs sistemi xəstəliklərindən, 1028-i perinatal dövrdə meydana çıxan bəzi hallardan, 155-i anadangəlmə anomaliyalardan (inkişaf qüsurları), deformasiyalar və xromosom pozuntularından, 12-si isə travmalar, zərərçəkmişlər və xarici səbəblərin təsirinin digər nəticələrindən ölüblər.

□ **Ləman MUSTAFAQIZI,**  
"Yeni Müsavat"



**X**əbər verdiyimiz kimi, Nərimanov rayonunda yerləşən "Caspian Business Hotel"də İraq Respublikasının vətəndaşı dünyasını dəyişib. 1967-ci il təvəllüdü Ammar Al Ce Cuborinin halı pisləşdiyindən hotel rəhbərliyi təcili yardım çağıraraq və Akademik Mirqasimov adına Respublika Klinik Xəstəxanasına aparılıb. Ancaq həkimlərin söylərinə baxmayaraq, ərəbin təzyiqini aşağı sala bilməyiblər və 51 yaşlı əcnəbi dünyasını dəyişib. Meyit müayinə olunmaq üçün Məhkəmə Tibbi Ekspertiza və Pataloji Anatomiya Birliyinin Nərimanov rayon şöbəsinə aparılıb.

Hoteldən ölkə.az-a verilən açıqlamaya görə, Ammar Al Ce Cuborinin avqust ayının 3-dən turpaktə İraqdan Azərbaycana turist kimi gəlib, ayın 10-da qayıtmalı imiş: "Hadisə axşam saat 18 radələrində baş verib, halı pisləşdi, bizə məlumat verdi, biz də təcili yardım çağırdıq, apardılar xəstəxanaya. Sonra məlumat gəldi ki, dünyasını dəyişib. Biz də ölüm faktı ilə bağlı nümayəndəliyə məlumat verdik. Ümumiyyətlə, onun ölümünə ilkin səbəb kimi cinsi gücü artıran dərmanları həddindən artıq çox qəbul etməsidir, onun da üstündən enerji içkilərini içirlər. Bu zamanda ürəyin fəaliyyəti pozulur və belə hallar yaranır".

#### **Birinin mədəsi deşilib, o biri 3 qadının güdazına gedib...**

"Yeni Müsavat" xatırladı ki, son aylar ölkəmizə gələn ərəb turistlərin ölməsi ilə bağlı statistika artmaqdadır. Öncə onlardan bəzilərinin yada salmaq. Bu ilin 19 iyul tarixində Bakıdakı "Viva Boutique Hotel"də ərəb turist ölüb. Buna səbəb ərəb turistin mədəsinin deşilməsidir. Bundan xəbəri olmayan ərəbdə daha sonra qanaxma başlayıb, ardınca isə dünyasını dəyişib.

Bu il yanvarın 8-də isə Bakıda hotellərin birində ərəb turist əlaqəsizliklə məşğul olan qadınların əhatəsində keçinib. İnsident Əhməd Rəcəbli küçəsində yerləşən "Ariva" hotelinin 311 nömrəli otağında baş verib. Ölənin turistin 1962-ci il təvəllüdü Məsfər Oman Əlibilahi olduğu müəyyən edilib. Nərimanov Rayon Prokurorluğunun məlumatına görə, ərəb turist ürək çatışmazlığından dünyasını dəyişib. İstintaqın gedişində məlum olub ki, xarici vətəndaş qaldığı hotel nömrəsinə fahişəliklə məşğul olan üç qadın gətirib. Polis hadisə yerinə gələn zaman qadınlar həmin nömrədə olmayıb. Bu barədə müstəntiqlərə hotel işçiləri məlumat verib.

2016-cı ilin 11 avqustunda da Neftçilər prospektindəki "JW Marriott Absheron" hotelindəki nömrələrdən birində ərəb turistin cəsədi aşkar edilib. Turistin şəxsiyyəti müəyyən edilib. Aşkarlanan cəsəd 1953-cü il təvəllüdü Əlmü-

# Ərəb turistləri Azərbaycanda öldürən səbəblər

## Turist ölümləri ilə bağlı ilginclik faktlar, beynəlxalq təcrübə və amillər...



hanna Məhəmməd Əli Amine məxsusdur. Cəsəddə zorakılıq əlamətlərinə rast gəlinməyib.

Məhkəmə-tibb ekspertləri 270 kiloqram çəkisi olan ərəbin cəsədini yarıblar. Onlar həmin şəxsin ürək tutmasından ölməsi qənaətinə gəliblər. Ekspertlər həmçinin Əlmühanın şəkərli diabetdən əziyyət çəkdiyini aşkar ediblər. Ölməzdən əvvəl ərəb turistin qarın nahiyəsinə insulün vurulduğu məlum olub.

Amma ərəb turistlərlə bağlı ölüm hadisələri heç də hər zaman "üz qızardıcı" səbəbdən baş vermir. Məsələn, 2017-ci il dekabrın 25-də "Qafqaz Sport Hotel"də BƏƏ vətəndaşı, 1940-cı il təvəllüdü Ayişə Xəlil Məhəmmədin meyi tapılıb. Dünyasını dəyişən qadın hoteldə həyat yoldaşı və 2 oğlu ilə birgə istirahətdə olub. Həmçinin Qəbələ Mərkəzi Rayon Xəstəxanasından bildiriblər ki, əvvəllər ürəyindən əməliyyat olunan qadın Qəbələ Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına kəskin ürək, ağciyər çatışmazlığı ilə bağlı müraciət edib. Ona bütün yardımlar

göstərilib və xəstəxanada müalicə almağı məsləhət görüldü. Ancaq qadın iltizamnamə yazıb ki, ölkəsinə qayıtmalıdır. Bundan sonra qaldığı hoteldə qayıdan ərəb qadın orada dünyasını dəyişib.

Qeyd edək ki, dünyasını dəyişən qadın həm xərçəng, həm də şəkərli diabet xəstəliyindən əziyyət çəkib.

#### **Ərəblər Bakıya gələn kimi turoperatorlardan nə soruşur, nə istəyir?**

Amma mediada turizm agentliyində çalışan şəxslərin zaman-zaman ərəb turistlərlə bağlı verdikləri açıqlamaları da unutmamaq olmaz. Daha çox adlarını gizlədərək, açıqlama verən turoperatorlar ərəb turistlərin onlardan bir qayda olaraq Bakıda və əyalətdə olan intim xidmət göstərən məkanların adlarını istəyirlər. Bu barədə moderator.az saytında yayımlanan məqalədə turoperatora istinad edilmişdi. Belə ki, ərəblərin ilk tələbi intim xidmət göstərən yerlərə getmək olur. Onlar əsasən rus və ukraynalı xanımlarla tanış olmaq istəyirlər. Öz həyat yoldaşı ilə ölkəmizə gəlmiş ərəb-

lərin halanca arvadları bildiyi halda qaldıqları hotel nömrələrinə seks xidməti təklif edən qadınları dəvət etməsi faktları da var.

Ərəblərin digər əsas istəyi isə paytaxtın və turistik zona hesab olunan əyalətlərin pivəxanaları və spirtli içki verilən restoranlardır. Ölkəmizə təşrif buyuran ərəblərin ən böyük istəkləri bunlar olur. Təbii ki, istisnalar da olur. Amma onlar digər ölkələrdən gələn turistlər kimi şəhərimizin gəzməli, tarixi yerləri ilə elə də maraqlanmırlar. Ərəb turistlər əyalətlərdən əsasən Qəbələ, İsmayılı, Quba və Xaçmazda daha çox səfər edirlər.

#### **Ərəb turist səyahət sığortası etdiribse...**

"Yeni Müsavat" bir neçə gün bundan öncə ərəb turistlərin Azərbaycanda niyə dünyasını dəyişməsi ilə bağlı geniş bir araşdırma yazısı dərc edib. Ekspertlərin rəyində qeyd edilib ki, ərəblərin içki təcrübəsi, içki mədəniyyəti olmadığı üçün bəzən spirtli içkinin dozasının aşması problemlərə səbəb olur. Bundan başqa, fərqli qidalanma, ağır

çəki, bununla paralel çox yeyib, az hərəkət etmənin də fəsadları özünü göstərir. Seksopotoloqlar isə cinsi gücü artıran dərmanların heç də həmişə ölümə nəticələnmədiyini deyir. Dozanın aşılması ancaq ürək xəstəsi olan şəxslərdə neqativ nəticələr yarada bilər.

Bu arada burada dünyasını dəyişən ərəb turistin öz ölkəsinə göndərilməsi zamanı bir və ya bir neçə gün sənədlərinin hazırlanmasına sərf edilir. Ölüm kağızı, ekspertiza sənədləri alındıqdan sonra meyit təyyarə ilə öz ölkəsinə göndərilir və bu zaman daşınma xərcləri də ailənin öhdəsinə düşür. Ərəb turist səyahət sığortasını etdiribse, bu halda ailəsi bu ölümdən sonra sığortamüqaviləsində qeyd olunan məbləği ala bilər.

#### **Xarici turistlərin Antalyada ölmə səbəbləri - ilginclik statistika**

Amma məsələyə bir qədər geniş prizmadan da yanaşmaq olar. Türkiyənin turizm cənnəti olan Antalyada da tez-tez turist ölümlərinə rast gəlinir. Məsələn, son 4 ildə Antalyada 851 xarici turist həyatını itirib. Antalya Ədliyyə Tibb Qurumu tərəfindən həyata keçirilən müayinə zamanı müəyyən edilib ki, 397 ölüm hadisəsindən 203-nün qarşısı alına bilərdi. Qəza ilə bağlı xarici turist ölümləri arasında ilk sıranı suda boğulma halları alırlar. Sözügedən müddətdə 114 turist dənizdə və ya hotel hovuzunda dünyasını dəyişib.

Ölənlərdən 301-i kişi və 96-sı qadın olmaq üzrə 397 ölüm hadisəsi incəliklə araşdırılıb. Ölüm hadisələrini yaş kateqoriyası üzrə təhlil edəndə ən çox ölüm hadisəsi 61-70 yaş qrupunda özünü göstərib. Millətlər üzrə kateqoriyalaşmada isə birinci sırada almanların gəldiyi ortaya çıxıb. On-

lardan sonra ruslar, daha sonra ingilislər, ukraynalı və hollandiyalılar yer alıb.

170 hadisə üzrə təhlil zamanı məlum olub ki, ölümlər daha çox hotel daxilində baş verib. Bunlardan 90-ı hotel otağında, 67-si çimərlikdə və 12-si otel hovuzunda baş tutub.

Ölüm səbəbləri arasında ilk sırada 203 hadisə və 51 faizlik payla qəza, yaralanmalar yer alır. Bunu 163 araşdırma və 41.1 faizlə infarkt kimi təbii ölümlər izləyib. Cəmi 14 turist intihar edib, 5 turist isə cinayətə qurban gedib.

114 turist, dənizdə və ya hotel hovuzunda boğularaq həyatını itirib. Bu rəqəm bütün ölümlərin 28.8 faizini, qəza səbəbli ölümlərin isə 56.2 faizini təşkil edir. Suda boğulmadan sonra ən çox rast gəlinən qəza səbəbi yüksəklikdən yerə yıxılma və digər yıxılma qaynaqlı qəzalardır.

Bu arada araşdırmalar da onu da göstərir ki, ərəblərin Türkiyə və Azərbaycanı daha çox seçməsinin səbəbi buralarda halal qida, halal turizm anlayışlarının olmasıdır. Bundan başqa, tətill zamanı sağlamlıq problemlərini həll etmək istəkləri də Türkiyəni daha çox seçilən edir. Səhiyyə turizmi olaraq adlandırığımız bu turizm növündən yararlanan ərəblər daha çox saç və biqəkdirmə, burun əməliyyatı, mədə kiçiltmə, yağ aldırma və müxtəlif estetik müdaxilələrə yer verirlər. Yeni ərəblər Türkiyəni seçəndə "bir daşla iki quş vururlar".

Azərbaycanı seçmələrində isə turizm bölgələrinin say çoxluğu, yaşıllıq, zəngin təbiət və təbii ki, dollann devalvasiyası ciddi faktordur. Ölkəmizə dollarla gələn ərəb burada varlı münasibətinin göstərilməsi səbəbsiz deyil.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**  
"Yeni Müsavat"



**B**akıda toy karvanında avtoxuliqanlıq edən sürücülər həbs edilib.

Bu barədə "Report"a Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin Dövlət Yol Polisi İdarəsinin Yol Hərəkətinin Təhlükəsizliyinin Təbliği və İctimai qurumlarla əlaqə bölməsinin rəisi, polis polkovniki Vaqif Əsədov məlumat verib.

təhlükə yaradıb. "Təhlükəsiz şəhər" kameralarının köməyi ilə qeydə alınan fakt üzrə dörd avtomobil müəyyən olunmaqla xətanın xüsusatları Bakı Şəhər Baş Polis İdarəsinin Dövlət Yol Polisi İdarəsində araşdırılıb, toplanan matreallar Binəqədi Rayon Məhkəməsinə göndərilib. Binəqədi Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə

vəllüdlü Abşeron rayonu, Hökməli qəsəbəsində qeydiyyatda olan, subay, "VAZ 21-06" markalı, 90 MF 936 dövlət qeydiyyatı nişanlı Nəbiyev Vüsal Eldar oğlu və 1989-cu ildə təvəllüdü Beyləqan rayonunda qeydiyyatda olan, bir uşaq atası, Bakı şəhərində yaşayan, "Daewoo - Gentra" markalı, 99 AM 776 dövlət qeydiyyatı ni-

maq 1 (bir) ay müddətinə inzibati həbs tətbiq edilib".

V.Əsədov bildirib ki, həbs edilən şəxslərlə müvəqqəti saxlama təcridxanasında profilaktik söhbətlər aparılıb: "Vurğulanıb ki, kiminsə haqlı olmasının başlıca yolu, qanuna əməl etməkdən keçir. Əgər tərəflərdən biri qanunu pozursa, yol polisi bunu aşkarlayıb

# Toy karvanında avtoxuliqanlıq edən 3 sürücü həbs edildi

Onun sözlərinə görə, Bakı şəhərində avtoxuliqanlıq edərək yol hərəkəti iştirakçılarının həyatına və mülkiyyətinə real təhlükə yaranan sürücülərin davranışı diqqətdə saxlanılır: "Yollar da müşahidə olunan təhlükəli hallar sırasında, xüsusilə toy karvanlarında iştirak edən avtomobillərin manevr və hərəkətləri, hüquqazidd əməlləri "Təhlükəsiz şəhər" informasiya texnologiyalarının imkanlarından yararlanmaqla müəyyən olunur. Avqustun 6-da Binəqədi rayonu ərazisində keçirilən toy karvanına qoşulan bir qrup avtomobil davamlı olaraq, hərəkətin intensiv olduğu yollarda çoxsaylı manevr etməklə digər avtomobil sürücülərinin mülkiyyətinə və piyadaların həyatına real



1994-cü il təvəllüdü Bərdə rayonu, Hacıallı kəndində qeydiyyatda olan, iki uşaq atası, taksi fəaliyyəti ilə məşğul olan "VAZ 21-06" markalı, 10 LA 821 dövlət qeydiyyat nişanlı, Binəqədi rayonu Sulutəpə qəsəbəsində yaşayan Rəhimli Rəhim Yusif oğlu, 1996-cü il tə-

şanlı avtomobilin sürücüsü Mehdiyev Cəlil Firdövi oğlu Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcələsinin 511.1-ci maddələri ilə inzibati xətanı törətməkdə təqsirli bilinərək barələrində nəqliyyat vasitəsini idarə etmək hüququ 1 (bir) il müddətinə məhdudlaşdırılı-

məsuliyyətə cəlb edirsə, bu, cəmiyyətin gələcəyi, ictimai təhlükəsizliyin etibarlı təminatı ilə bağlı olan məsələdir. Yol-nəqliyyat hadisələrinin baş verməsi hərəkət iştirakçılarının intizamının səviyyəsi ilə bağlıdır. Tərəfdən hər bir əmələ görə cəzalanmış şəxslər bu əməllərindən peşimançılıq duyduqlarını bildirib, törətdikləri əməlin nə qədər təhlükəli olduğunu açıq etiraf etməklə sürücüləri yollarda daha həssas və diqqətli olmalarını tövsiyə ediblər. Onlar sürücüləri yol hərəkəti qaydalarına əməl etməyə və sükunət arxasında olan zaman digər hərəkət iştirakçılara hörmətlə yanaşmağa dəvət edib, barələrində verilən qərarın əməllərinə adekvat olduğunu qeyd ediblər".

## Quba polisləri itmiş uşağı 2 kilometr aralıdan tapdılar



DİN mətbuat xidmətinin Quba regional qrupundan müsavət.com-a verilən məlumata görə, avqustun 7-də axşam saatlarında Quba Rayon Polis Şöbəsinə rayondakı şadlıq saraylarının birində keçirilən toy məclisi zamanı qonaqlardan birinin azyaşlı uşağının itməsi barədə məlumat daxil olub. Dərhal polis şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən rayon ərazisində axtarışlar başlayıb.

Keçirilmiş axtarış tədbirləri nəticəsində qısa bir zamanda 4 yaşlı oğlan uşağı şadlıq sarayından 2 kilometr aralıda tapılaraq rayon polis şöbəsinə gətirilib və ailəsinə təhvil verilib.

Uşağın valideynləri övladlarının bir saatdan az vaxtda tapılaraq sağlam halda, heç bir zərər görmədən onlara təhvil verilməsinə və axşam saatlarında göstərdikləri əvəzlənməyə görə DİN və Quba RPŞ rəhbərliyinə və şəxsi heyətinə dərin minnətdarlıqlarını bildiriblər.

## İcra başçısının bacısı oğlu kanalda boğulub öldü

Samur-Abşeron kanalının Sumqayıt şəhəri ərazisində keçən hissəsində 1991-ci il təvəllüdü Əbilov Daşqın Tapdıqəli oğlu batıb.

Onun cəsədi FHN-in Kiçikhəcmli Gəmilərə Nəzarət və Sularda Xilasetmə Dövlət Xidmətinin dalğıcı-axtarış qrupu tərəfindən tapılaraq sudan çıxarılıb və aidiyyəti üzrə ailəsinə təhvil verilib.

Unikal.org-un əldə etdiyi məlumata görə, faciəvi şəkildə suda boğularaq həyatını itirən 27 yaşlı gənc Şabran Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Novruz Novruzovun bacısı oğludur. Allah rəhmət eləsin!

## Salyanda 21 yaşlı gənc çayda batdı

Salyan rayon sakini çayda boğulub.

"Report"un Aran bürosu xəbər verir ki, hadisə rayonun Sarvan kəndində qeydə alınıb.

Belə ki, həmin kəndin sakini, 1997-ci il təvəllüdü Məzahir Qabil oğlu Məmmədov ərazidən keçən Akkuşa çayında çimərəkən suda boğulub. Hadisə erinə FHN-in dalğıcı-xilasediciləri cəlb edilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

## Qazaxda piyadanı vurub öldürən sürücü qaçıb

Qazax rayonunda avtomobil piyadanı vuraraq öldürüb.

"Report"un Qərb bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun İkinci Şıxlı kəndi ərazisində baş verib.

Belə ki, həmin kəndin sakini, 1967-ci il təvəllüdü Azad Mədət oğlu Abbasov naməlum avtomobil tərəfindən vurulub. Ağır bədən xəsarətləri alan piyada hadisə yerində ölüb. Hadisəni törədən sürücü qaçıb.

İlkin ehtimala görə hadisə OKA markalı avtomobil tərəfindən törədilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

## Son iki ayda Rusiyada 150-dən çox uşaq suda boğulub

Son iki ayda Rusiyada 150-dən çox uşaq suda boğulub.

"Report" TASS-a istinadən xəbər verir ki, bunu Rusiya prezidentinin uşaq hüquqlarının müdafiəsi üzrə səlahiyyətli nümayəndəsi Anna Kuznetsova Soçidə leysan yağışları nəticəsində 3 uşağın ölməsindən danışarkən bildirib.

Onun sözlərinə görə, planlı yay tətillərinə cəlb edilməyən uşaqlar arasında ölüm hadisələri daha çox olur: "Uşaqların yay tətillərinin planlı formada keçirilməsi əsas məqsədlərdəndir. 2017-ci ildə uşaqların 8 faizi yay tətillərini mütəşəkkil formada keçirib".

# "Bermud üçbucağı"nın sirri tapıldı

İngilis alimlər Bermud Şeytan Üçbucağı bölgəsində meydana gələn yüzlərlə itkin olayına dalğaların səbəb olduğunu deyib.

Musavat.com Türkiyə mətbuatına istinadən xəbər verir ki, Florida, Porto Riko və Bermuda arasında uzanan siri 700 min kvadrat metrlik üçbucaq bölgə qeyri-adi sayda gəmi qalıntılarının ortaya çıxması ilə birgə 100 ildən artıq bir müddətdir ki, sirrini qoruyur.

"New York Times" qəzeti son 500 ildə ən azı 50 gəmi, 20 təyyarə və mindən artıq insanın Bermud Şeytan Üçbucağında itdiyini iddia etdi.

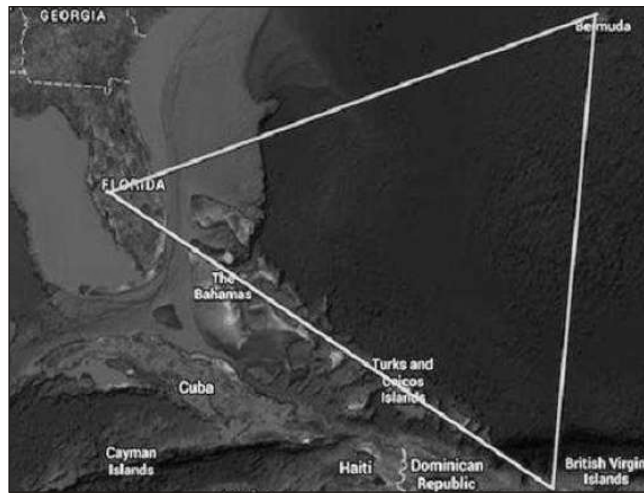
Southampton Universitetindən araşdırmaçıları gəmilərin okeanda yaranan 30 metrə qədər yüksəkliyi olan dalğalar tərəfindən dənizə çəkildiyini deyib. Okeanlar üzrə ixtisaslaşmış alim Simon Boxall açıqlamasında deyib: "Bölgənin cənubunda

və şimalında bir araya gələn fırtınalar var. 30 metrə qədər yüksələn dalğalar hesabladığımız. Gəmi nə qədər böyükdürsə, o qədər çox zədə meydana gəlir".

Açıq dənizdə böyük dalğalar çarpışdığı zaman həddən artıq nəhəng dalğalar yaranır. Təxminən 12 metrlik normal dalğaların 8.5 psi-lik bir qırılma təzyiqi var. Müasir gəmilər təxminən 21 psi-ni saxlayacaq şəkildə hazırlanıb, amma həddən artıq böyük dalğalar ən güclü gəmiləri belə devirməyə bəs edəcək 140 psi-yə qədər bir qırılmaz təzyiqinə sahib ola bilər.

Ötən il 4 nəfəri daşıyan bir təyyarə Bermud Şeytan Üçbucağında itib. Təyyarə radarlardan itdiyi zaman Porto Rikodan Floridaya geri qayıdırdı. Bütün axtarışlar nəticəsində heç nə tapılmadı.

SEVİNC,  
Musavat.com



## Bərdədə 18 yaşlı oğlan bıçaqlandı

Bərdə rayonunda 18 yaşlı oğlan bıçaqlanıb.

"Report"un Qarabağ bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə rayonun Qasimbəyli kəndində qeydə alınıb.

Belə ki, həmin kəndin sakinləri, 1996-cı il təvəllüdü Elvin Mehdiqadov və 2000-ci il təvəllüdü Asim Savalanlı ilə aralarında mübahisə yaranıb. Mübahisə zamanında E.Mehdiqadov A.Savalanlıyı bıçaqlayaraq qaçıb. Yaralı yaxınlıqdakıların köməkliliyi ilə Bərdə Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb.

Faktla bağlı Bərdə Rayon Polis Şöbəsinə araşdırma aparılır.



**Son** illər ilk dəfə "Qarabağ"ın Avrokuboklarda baxdığım oyunundan darıxdım. Etiraf edirəm ki, bu yəqin ki, daha çox məyusluğun gətirdiyi hiss idi. Çünki "Qarabağ"ı heç belə zəif görmədim.

BATE-nin "Qarabağ"ı məğlub etməsində gözənilməz heç nə yoxdur. Bunu yazılarda qeyd etmişdik və nəticə təəssüf ki, bizim gözələdiyimiz kimi oldu. Fövqəladə heç nə baş verməyib. Heyətində ən təcrübəli və ulduz futbolçular olan adlı-sanlı klublar da öz meydanında uduzur, hətta özündən çox-çox zəif klublara da. Ola bilsin, "Qarabağ" bizi bir az erköyünləşdirib, elə hər oyunda klubdan qələbə, hətta ötən sezon "div"lərlə qarşılaşmalarda möcüzə gözələyirdik. Bu da məyusluğa səbəb ola bilən psixoloji hal yaradır, müasir dünyamızda hər bir klub azarkeşi də bu "xəstəlikdən" əziyyət çəkir.

\*\*\*

"Qarabağ"a tənqidlər yəqin ki, var və bundan sonra da olacaq. Klub rəhbərliyi belə dostyana tənqidlərdən narahət olmaz, fanatik azarkeş belə yazıları zəif oxumur və ya oxuyub üstündən bir stəkan su içir... Bizim isə bir az azarkeş təcrübəmiz, bir az da peşəməz imkan vermir ki, qələmimizi fərağət qoyaq. Həm də ortada "Qarabağ"ın taleyi də var...

\*\*\*

Klublarda enmələr-qalxmalar o qədər normal bir haldır ki, bunun uzun-uzadı təhlilinə ehtiyac yoxdur. Ötən ÇL təsnifat mərhələsindəki "Qarabağ" srağagün BATE ilə oynayan "Qarabağ"dan çox-çox yaxşı komanda idi. BATE-"Qarabağ" oyunu haqda ətraflı təhlili oyunçular və məşqçilər edəcək. Ekranında görünən o idi ki, belaruslar qapımıza daha iki top vura bilirdi, Allah üzümüzə baxdı. BATE-nin vurduğu yeganə top Rəşad Sadıqovun günahına yazan varsa, bununla qəti razı deyiləm. Topun meydanın mərkəzinə yaxın yerdə itirilməsindən sonra cərimə meydançasında kimə ötürüləcəyini həmin gün xeyli səhvlərlə yadda qalan Maksimdən başqa bir müdafiəçimiz də gördü, hələ Messinin penaltısını qaytaran yeni



# "Qarabağ"ın uduzmağı və...

Ola bilsin, "Qarabağ" bizi bir az erköyünləşdirib, elə hər oyunda klubdan qələbə, hətta ötən sezon ÇL-də "div"lərlə qarşılaşmalarda möcüzə gözələyirdik...



transfer Hannes Halldorsson da. Rəşad o topun itirəndə qol olmaq şansı heç 20 faiz də deyildi, amma həm də qapıçının hərəkətsizliyi nəticəsində top qapıya girdi. Təcrübəli qapıçısı, bir oyunçunun qarşısına çıx, lap yığ da...

\*\*\*

"Qarabağ"ın köhnə-yeni transferi İnnosent Emeqara rəqib oyunçuları üzərinə iri cüssəsi ilə elə gedir ki, adam ekran qarşısında qorxur. Emeqaranın yaxşı və taktikalı futbolçu olduğunu deyirlər, Allah ələsin kimsənin ayağını qırmasın, topu rəqibdən daha səliqəli almağını da, qol vurmağını da görək.

Giryə indi Ansi Aqolinin gördüyü işi görür, yeni kobud

dillə desək, cərimə meydançasına "top daşıyır". Bu işi Ansidən də pis də görmür, amma o topların realizasiyası yoxdur. "Kukesi" ilə oyundan sonra da qeyd etmişdim ki, "Qarabağ"ın hücumlarında kəsər yoxdur. Hücum yoxdursa, əsl oyun da yoxdur, qələbə də. "Hücumlar oldu axı" deyənlərə də, "BATE ikinci hissədə tam müdafiə olundu" deyənlərə də sözüm yox. Amma "Qarabağ" məgər "Roma"nın "divanını" yanb qol vurmamı, "Atletiko"nun qapısına yol tapmadımı? "Qarabağ" o kəskin hücumları bərpa etməyənədək işimiz Avroliqada da çətin olacaq.

İkinci hissədə müəyyən dərəcədə hücum cədləri oldu, amma yenə nəticəsiz. Bir tak-

tiki nizamsızlıq da nəzərə çarpır ki, bu da, əlbəttə, böyük ehtimalla yeni oyunçuların klubda tam oturmaması ilə bağlıdır. Oyunçular hələdə ötürmələrdə elə səhvlər edirlər ki... Kaş ki, "Qəbələ"dən alınan Ozobiçi daha tez meydana buraxaydılar. O, son beş dəqiqədə rəqib qapısına tərəf 90 dəqiqədə meydana olanlardan daha çox zərbə (2) vurdu, həm də təhlükə yaradan zərbələr.

\*\*\*

Qurban qardaşımızı başa düşmək olar, klubdakı itkiləri oyunçuların yerlərini bir az dəyişməklə kompensasiya etməyə çalışır. Nəzərə almaq lazımdır ki, "Qarabağ" təkcə Avrokuboklarda ölkəmizi təmsil edən klub deyil, Azərbaycan çempionatında da oynayır. "Qarabağ"ın indiki məyusluq doğuran halının, transferlərinin üreyimizcə olmamasının səbəbkarı da elə bu milli dedikləri çempionatdır. Etiraf edirəm ki, baxmıram və maraqlanmıram. Amma bilərəm ki, yaxşı çempionat olmadığı üçün büdcəsində pulu olanlar da ürək edib "transfer pəncərəsi" dövründə Avropa klublarının qapısı-



nı döyə bilmir. Çünki klub ilbolçusu Avrokuboklarda oynamır ki... Futbolçunun əsas işi daxili çempionatda oynamaqdır. Bu səbəbdən "Qarabağ"ı başa düşmək olar, transferlərlə bağlı azarkeş iradları hardasa haqlı olublar, amma bizim üreyimizdən keçən oyunçular buraya gəlməz. Nə qədər ki, milli çempionatımız belə haldadır, gəlməyəcəklər də.

Azərbaycan gözəl ölkədir, "Qarabağ"da da normal atmosfer olduğunu hamı bilir. Amma gəlmirlər, hər halda, ara-sıra bütün klubların şikayəti bu "gəlməmək"lə bağlıdır.

\*\*\*

BATE ilə cavab qarşılaşmasında nə ola bilər? "Qara-

bağ" Bakıdakı kimi oynasa, ümidimizi Avroliqanın qrupuna düşməyə bağlaya bilərik. Əslində "Qarabağ" bu il nisbətən ortabab klubların yer aldığı Avroliqada oynasa daha yaxşı olar. Əsas odur ki, klubumuz Avropadakı oyunlarını davam etdirsins. "Qarabağ"ı təkcə daxili çempionat klubu olsa, belə bir təmsilçimizi tədricən itirə bilərik...

"Fövqəladə heç nə baş verməyib. Biz öz gücümüzə qalib gəldik. Əslində hələ heç bir iş görməmişik. Buna görə də bizdə xüsusi sevinc yoxdur". Qol.az-ın məlumatına

göre, bu sözləri BATE-nin futbolçusu qapımıza yeganə qolu vuran Stanislav Draqun deyib. Ümumiyyətlə, bu klub üzvləri Bakıdakı oyunda səfəli nəticə ilə qayıtmasına baxmayaraq, təvəzökar davrandılar. Hər şeyin Borisovdakı oyunda həll ediləcəyini dedilər. "Qarabağ"ın oyunçuları da yaxşı ki, motivasiyalarını qoruyurlar və təkrar oyunda "play-off"a keçəcəklərinə ümid edirlər.

Ümid edək ki, "Qarabağ" BATE ilə oyunda tur adlamasa belə, özünə layiq oyun nümayiş etdirəcək. "Uğurlar, "Qarabağ" deməkdən başqa sözmü qaldı?

□ Nazim SABİROĞLU,  
"Yeni Müsavat"







# MÜSAVAT

Son səhifə

N 169 (7058) 9 avqust 2018



## Cinayətkar axtarış fotosuna etiraz etdi

**B**öyük Britaniya-da polis tərəfindən axtarılda olan şəxs uğursuz fotosuna görə şikayət edib. Bu haqda lenta.ru saytı UPI-yə istinadən xəbər verib. Cənubi Uelsin departament polisi xəbər yayıb ki, 35 yaşlı Ueyn Esmond silahlı basqında ittiham olunur. Onlar bu şəxsin fotosunu da polis idarəsinin facebook səhifəsində yayıblar. Bu foto və altındakı axtarış mətninə şərh yazanlardan biri də Esmond olub. O, belə yazıb: "Bu, heç də mənim yaxşı fotom deyil. Onu oradan silsəniz, çox minnətdar olaram. Mən əksi sübut edilənə qədər cinayətkar sayılmıram və bunun bu cür təqdim olunmasından da narazıyam".

Esmond öz vəkili ilə məsləhətləşəndən sonra polise təslim olub. Polis departamentində isə onun bu xahişini yerinə yetirərək, sözügedən fotosunu siliblər. Amma artıq gec idi. Çünki həmin vaxta qədər şəkliləri KİV-lər çap etmişdilər.

2016-cı ildə isə Avstraliyada türmədən qaçmış Emi Şarp adlı qadın axtarış elanının altındakı fotosunun silinməsinə tələb edib. Amma daha sonra onu yenidən həbs ediblər.

## Tam doymadan əlinizi yeməkdən çəksəniz...

**A**limlər ayrı-ayrı araşdırmalar çərçivəsində insan həyatını uzatmaqla bağlı nəticələrə gəlib. Bunlar "ömrü uzatmağın 10 yolu" adı altında toplanıb. Sözügedən yollardan biri insanın tez-tez ac qalmasıdır. Dünyanın ən uzun yaşayan insanların yaşadığı Okinavada xalq tam doymadan yeməkdən əlini çəkir. İkinci yol dil öyrənməkdir. Dil öyrənmək daha çox insanla ünsiyyət və müsbət enerji qazanmaq anlamına gəlir. Dağlarda yaşamaq, genetik müalicə, varlanmaq, bir inanca sahib olmaq, çox işləyib, stressə



girmək, dərmandan düzgün istifadə, orqan transplantasiyası, dünyada yaxşı işlər görmək də çox yaşamağın qaydaları sırasında.

## Uşağına süd verən ananı utandırmaq istədilər, alınmadı

**D**örd aylıq oğluna restoranda süd verən Melani Dadli adlı qadın yanında oturan kişilərin narazı reaksiyaları ilə üzləşib. Kişilərdən biri ona döşünü bağlamasını məsləhət görüb. Qadın bu xoşagəlməz məsləhətdən narazı qalsa da, kişiyə kreativ cavab verib. Döşünü bağlamaq əvəzinə başına odevyal salan, yəni, başını bağlayan qadın bununla da tanımadığı kişiyə öz etirazını bildirib. Onun əri isə bu görüntünü çəkərək, amı yaddaşlara həkk edib. Ərinin ailəsi isə sözügedən fonu sosial şəbəkədə paylaşmış və foto ildırım sürətilə yayılıb. Ailə dostlarından olan Kerol Lokvud bu fonu aşağıdakı formada paylaşmış: "Qadınlardan tələb ediblər ki, uşağına süd verdiyi döşünü bağlasın. Mən onu daha öncə heç belə görməmişdim. Amma hesab edirəm ki, o, möhtəşəmdir". O, eyni zamanda deyib ki, ictimai yerdə uşağına süd verən qadınları utandırmaq istəyənləri yerində otuzdurmaq istəyir.



## Müəllimə özünü grip bilirdi, amma...

24 yaşlı müəllimə April Heatin başına gələnlər tibb dünyası üçün görülməmiş hadisə olub. "Daily Mail"-in xəbərinə görə, şagirdlərindən grip virusu keçdiyini düşünən müəllimə həkimə müraciət edəndə ona narahatlıq və qulaq infeksiyası diaqnozu qoyulub. Amma qəbul etdiyi dərmanlara baxmayaraq, baş dönməsi və yorğunluğu davam edib. Başqa bir həkimə gedən gənc müəlliminin anemiya xəstəliyinə yoluxduğunu, qan miqdarının təhlükəli dərəcəyə qədər az olduğu müəyyən olub. Daha sonrakı müayinələr nəticəsində müəlliminin qarınıda xərçəngli olmayan bir şiş görüldüyü, bu şişin parladığı və yavaş-yavaş qanayaraq onu ölməyə apardığı üzə çıxıb. Qan köçürmələri və əməliyyatlardan sonra hazırda yaxşılaşmaq üzrə olan April Heatin tezliklə sağlamlığına qovuşacağı bildirilir.



**QOÇ** - Ulduzların düzümü şəxsi büdcənizdə artım olacağını bəyan edir. Bu istiqamətdə bütün səylərinizi birləşdirməlisiniz. Nahardan sonra isə səhhətinizə diqqət ayırmalısınız.



**BUĞA** - Durumunuzdan bəlli olur ki, məqsədlərinizi reallaşdırmaqda sizə qarşı maneələr çoxdur. Amma narahat olmağa dəyməz. Çünki enerji və gücünüz sizi qələbəyə yaxınlaşdıracaq.



**ƏKİZLƏR** - Maraqlı görüşlər yolunuzu gözləyir. Qarşıdakı həftədə atacağınız mühüm addımları reallaşdırmaq üçün bu gündən maksimum bəhrələnməlisiniz. Sevgi məsələlərində daha səmimi olun.



**XƏRÇƏNG** - İlgüzar danışıqlarda iştirak etmək üçün səfəli vaxtdır. Bütün müsahibələriniz sizinlə razılaşacaq. Amma gərək siz də realıqdan yararlanasınız. Kimisə aldatmaq fikrinə düşməyin.



**ŞİR** - Saat 14-ə qədər ümumi əhvalınız aşağı səviyyədə olsa da, sonrakı müddətdə vəziyyət xeyrinizə olacaq. Boş və mənasız şeylərə görə çilgünlük etməyin. Təminli olmağa çalışın.



**QIZ** - Ulduzlar ümumi gərginlikdən xəbər versə də, vəziyyətdən çıxacaqsınız. Bunun üçün ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla mübahisələrə, o cümlədən işlə bağlı uğursuzluqlara əhəmiyyət verməməlisiniz.



**TƏRƏZİ** - Əgər uzaq səfərə çıxmaq planınız varsa, onu təxirə salmayın. Maliyyə çətinliyiniz olsa belə, borc götürüb yola çıxın. Çünki bu addımı atmaqla, gələcək uğurlarınıza təkan verəcəksiniz.



**ƏQRƏB** - Yalnız şəxsi büdcənizi artırmaq istiqamətində müəyyən uğurlara yiyələne bilərsiniz. Qalan məsələlərdə isə risk etməyə dəyməz. Axşamüstü sövdələşmələrə getməyin, aldanacaqsınız.



**OXATAN** - Astroloji göstəricilər bu təqvimin sizin üçün o qədər də rahat keçməyəcəyini bəyan edir. Səhhətinizlə bağlı problemlərin qarşısını almaq və bəzi cəhdlərinizin boş çıxma ehtimalı var.



**OĞLAQ** - Təəssüf ki, Göy qübbəsi gərgin bir gün yaşamaq ehtimalınızdan xəbər verir. Bu amili nəzərə alıb hər addımda ayıq-sayıqlığınızı artırmalısınız. Haqlı olsanız da, mübahisələrə girişməyin.



**SÜTÖKƏN** - Şəxsi büdcənizdə müəyyən çətinlikləriniz olsa da, gün ərzində rastlaşdığınız hadisələr əhval-ruhiyyənizi yüksəldəcək. Çalışın ki, qətiyyətsiz hərəkətlərinizə son qoyasınız.



**BALIQLAR** - Sinoptiklərlə heç də həmişə razılaşmayan ulduzlar bu təqvimin sərin keçəcəyini bəyan edir. Odur ki, planlarınızı təxirə salmayın. Əsas enerjinizi istirahətə və sevgiyə yönəldin.

**Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!**

## Bu balıqları diri-diri yemək lazımdır

**R**izinin Çamlıhemşin bölgəsində turistlər qırmızı xallı, balaca ala balıqları diri-diri yeyir. Buna səbəb isə turistlərə bu balıqların mədəyə xeyir verdiyinin deyilməsi olub. Turistlər hovuzdan tutulan və 10-15 santimetr uzunluğunda olan balıqları yemək üçün növbəyə düzülüblər. Növbədə əziyyət çəkən bəzi turistlər isə bunun üstündən su içərək rahatlaşmağa çalışıblar. Bəzi turistlər balıqları diri-diri yeməyə cəsarət etməyib. Məlum olub ki, xəstə adamların balıq tutması mümkün deyil. Ona görə də bəzi məkanlarda bu cür hovuzlar quraşdırıb içində həmin balıqlardan ataraq turistlərə xidmət göstərirlər.



Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU  
Baş redaktorun birinci müavini:  
Azər AYXAN

e-mail adres: [yenimusavat@mail.ru](mailto:yenimusavat@mail.ru)

"Yeni Musavat"-ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,  
R.Rüstəmov küçəsi  
2528-ci məhəllə ev 44/d  
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:  
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114  
SAYI: 5.100